

رشته تخصصی فقه مقارن سطح ۴ حوزه علمیه خراسان

دریافت کنندگان سند	ویرایش کنندگان و اقدام کنندگان	مشخصات سند
۱. دبیرخانه شورای عالی حوزه های علمیه؛ ۲. مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان؛ ۳. مدارس و مراکز (تخصصی) حوزه علمیه خراسان؛	۱. تنظیم اول: کمیسیون آموزش، ۱۳۹۵/۰۷/۰۱ ۲. ویرایش اول: کمیسیون آموزش، ۱۳۹۵/۰۷/۰۸	۱. تاریخ ویرایش: ۱۳۹۵/۰۷/۰۸ ۲. شماره سند: ۴۷۲۱۳۵ ۳. تاریخ تصویب: ۱۳۹۵/۰۸/۲۶ ۴. شماره مصوبه ۶۵ ۵. زمان بازنگری مجدد: طبق مصوبات؛ ۶. تاریخ ابلاغ: ۱۳۹۵/۱۰/۰۸.

تأیید کنندگان سند

این رشته در جلسه بیست و سوم شورای عالی در تاریخ ۱۳۹۵/۰۸/۲۶ به تصویب همه اعضای محترم شورای عالی رسید.

حجت الاسلام و المسلمین محمدباقر فرزانه

دبیر شورای عالی

امضا و تاریخ

و به نستعين ، الحمد لله رب العالمين و صلى الله على نبيتنا محمد و آله الطاهرين

مقدمه و کلیات

مقدمه

فقه اسلامی به عنوان ساز و کار علمی شناخت و تبیین احکام و نظام‌های عملی اسلام، همواره اهمیتی شگرف داشته و در شرایط کنونی، رشد و بالندگی آن ضرورتی دوچندان پیدا کرده است. اما توسعه و رشد بایسته این رشته، اهتمام به اموری چند را می‌طلبد:

- غنی‌سازی آموزش‌های حوزه با دانش‌ها و مهارت‌های مورد نیاز برای استنباط و ارائه پژوهش‌های کاربردی و میان‌رشته‌ای فقه پیرامون موضوعات جدید؛
- تأمین منابع انسانی کافی برای پژوهش، آموزش و اطلاع‌رسانی در زمینه فقه و مبانی اجتهاد؛
- طرح و بررسی آراء و نظریات ابتکاری در مبانی و روش‌های اجتهاد.

مفهوم فقه مقارن

واژه «مقارن» از «مقارنه» است که به معنای «جمع» و «صاحبیت»، و اخیراً در معنای «مقایسه» به کار می‌رود. بنابراین فقه مقارن، به معنای فقه مقایسه‌ای است. «فقه مقارن» در اصطلاح، رویکردی در تحقیق و پژوهش در زمینه فقه است که فراتر از نقل و بررسی آرای فقهی یک مذهب، به نظرات دیگر مذاهب فقهی نیز توجه دارد. البته گونه‌ای از فقه مقارن به نام «فقه خلاف»، علاوه بر طرح و مقایسه آرای فقهی مذاهب، آنها را مورد داوری و ارزیابی نیز قرار می‌دهد. دامنه موضوع فقه مقارن، همه ابواب و مسائل فقه را در بر می‌گیرد، اما حجم آرای فقهی طرح شده در آن، گسترده‌تر از فقه مذهبی است. البته هم اکنون، «فقه مقارن» علاوه بر تطبیق و مقایسه بین‌مذهبی، به مقایسه و مقارنه بین فقه اسلامی و سایر علوم (مانند حقوق، اقتصاد و ...) به صورت بین‌رشته‌ای می‌پردازد.

نمونه‌هایی از تألیفات فقهی امامیه که نگاه مقارن را مد نظر داشته‌اند، عبارتند از:

المبسوط (شیخ طوسی)، منتهی المطلب (علامه حلی)، تذکره الفقهاء (علامه حلی)، مختلف الشیعه فی احکام الشریعه (علامه حلی)، المؤلف من المختلف (علامه طبرسی)، مفتاح الکرامه (سیدجواد عاملی)، الإنصاف فی تحقیق مسائل الخلاف من کتاب جواهر الکلام (شیخ محمد طه نجف)، الفقه علی المذاهب الخمسه (شیخ محمد جواد مغنیه).

همچنین فقهای امامیه آثار بسیاری در شاخه فقه خلاف به نگارش درآورده‌اند؛ از جمله:

الخلاف (شیخ طوسی)، تلخیص الخلاف (صیمری)، الفصول المهمه (علامه آل کاشف الغطاء)، مسائل فقهیه (علامه سید شرف‌الدین)، الإنصاف فی مسائل دام فیها الخلاف (آیت الله سبحانی)، دائرة المعارف فقه مقارن (زیر نظر آیت الله مکارم شیرازی).

همچنین علاوه بر این که تقریباً در تمامی کتب اصول فقه امامیه تا قرن دهم، اقوال و آرای عامه طرح و نقد می‌شده، تألیفات خاصی در باب اصول فقه مقارن از قبیل زیر به نگارش درآمده است:

الأصول العامه للفقه المقارن (علامه سید محمدتقی حکیم)، أصول الفقه (علامه مظفر)، تاریخ حصر الاجتهاد (آقا بزرگ تهرانی)، أصول الفقه المقارن (آیت الله سبحانی)، دروس فی اصول فقه الإمامیه (علامه فضل‌ی) و ...

در تاریخ امامیه، نقل و بررسی آرای عامه، در دوره‌های همزیستی و ارتباط شیعه با اهل سنت، بیشتر مشاهده می‌شود. اما این شیوه پس از پدید آمدن تمایزات جغرافیایی میان مناطق شیعی و سنی، رو به افول نهاد. البته استقلال تدریجی مفاهیم و اسلوب‌های فقه امامیه نیز، در دشوار شدن مقایسه آرای امامیه و دیگر مذاهب نیز بی‌تأثیر نبود.

در دوره‌های اخیر، رشد ارتباطات جهانی و کم‌رنگ شدن مرزهای جغرافیایی در مناسبات فکری، مجدداً بررسی و نقد اقوال عامه در فقه و اصول را ضروری نموده است. این چنین است که هم اکنون شاهد رشد فزاینده تک‌نگاری‌های فقهی و حتی آثار دوره‌ای در فقه مقارن هستیم.

۱. ردی الاغیشتہ بنگلیہ بہ ذلک لعل فوقه فقه مقارن ج ۱، فی نظر آیت الله العظمی مکرم شیبلی و کتابشلیخ توصیفه فقه مقارن مہرین، فصلنامه فقه و نظر شماره ۱۳۷۳، ۱.

اهمیت فقه مقارن ۲

در باب اهمیت فقه مقارن، به طور خلاصه می‌توان به زمینه‌های زیر اشاره کرد:

۱. توسعه و تکمیل فهم ادله نقلی

شکی نیست که مذهب فقهی امامیه و سایر مذاهب فقهی، استناد به ادله قرآنی و روایی را در اولویت قرار می‌دهند، و همه این مذاهب در یافتن ادله نقلی فراوان‌تر و ایضاح دلالتی بیشتر تلاش کرده‌اند. از طرف دیگر، آیات قرآن و بسیاری از عموماً و اطلاقات نبوی و حتی مضامین برخی از روایات ائمه علیهم السلام، مشترک و مورد توجه همه مذاهب فقهی است. اما به دلیل تنوع برداشت‌های دلالتی، تأکید و مهارت بیشتر برخی از مذاهب در بخش‌هایی از فقه، فقهای هر یک از این مذاهب، ذهن و مهارت خود را به گونه‌ای مصروف ادله نقلی کرده‌اند که برای مذاهب دیگر می‌تواند مایه استفاده باشد.

از این رو اشراف و مراجعه به فقه مذاهب دیگر، احتمالات متنوع‌تری را در فهم آیات و روایات پیش رو می‌نهد. استفاده از تجارب و سوابق مذاهب مختلف، استحکام دلالت در ادله نقلی را جامع‌تر می‌سازد و قطعاً چنین رویکردی در استنباط فقهی به «استفراغ الوسع» نزدیک‌تر است.

۲. تشخیص تقیه در روایات امامیه

تعداد قابل توجهی از روایات فقهی در منابع شیعه، در موقعیت تقیه از ائمه علیهم السلام صادر شده‌اند، و تشخیص دقیق مورد تقیه نیازمند اطلاع کافی از آرای رایج عامه در آن زمان دارد. همچنین در تعداد فراوانی از روایات، احتمال تقیه می‌رود، چندان که بر سر تقیه بودن آنها اختلاف است. تعیین وضعیت این دسته از روایات نسبت به تقیه، و تصدیق و انکار تقیه نیز، مستلزم تسلط بر فقه عامه است، تا بتوان در مورد آنها داوری نهایی کرد.

۳. حل تعارض روایات احکام

یکی از پدیده‌های شایع در ادله روایی که فقیه را در موقعیت دشواری قرار می‌دهد- تعارض روایات فقهی با یکدیگر است. در اصول فقه، وجوه ترجیحی برای روایات معارض برشمرده می‌شود که برگرفته از بیانات نورانی ائمه معصومین علیهم السلام است. یکی از آنها، مخالفت با قول رایج عامه است، که به نظر می‌رسد به دلیل رواج جعل حدیث به نفع جریان‌های غالب فقهی در آن زمان، توصیه شده است. اما تشخیص روایت ناسازگار با قول عامه، تنها با آگاهی کافی از فقه عامه امکان‌پذیر است، و از این رو مطالعه و بررسی فقه سایر مذاهب، به ویژه توجه به سیر تاریخی اندیشه‌های فقهی آنان، این مهم را امکان‌پذیر می‌سازد.

۲. برگرفته از مقاله جیسیت و ضوت فقه مقارن، مجله پژوهش‌های فقهی، شماره ۱۳۸۲، ص ۱۳۸-۱۳۹. همچنین سیدنا العظمی مکرم شریف جلاد رهشاد فقه مقارن، شماره ۱۳۸۲، ص ۱۳۸-۱۳۹. مهم‌ترین و البته ایمی‌ترین: طایفه نیا زمانه فقه مقارن به هم پیوستگی فقد رتم ام‌بله با یکدیگر عهد و وقت می‌خورد هم مقدمت علم فقه را ذکر کنی خود دوازده علم ذکر می‌کنم و می‌گویم کجی فقیه نمی‌شود دمرگ این اصول باشد رتغ، علم رطل علم تفسیر علم عقاید و در علم مختل علم باشد خود دوازده علم را مقدمه استنباط می‌شود وقت این‌ها پیوستگی در علم هست، آید ر علم فقه و راه‌بله مختل، می‌تواند به هم پیوستگی نباشد؟ بر این اساس فقه مقارن از ضروریات فقه اسلامی است و پیوند ناگسسته نمی‌تواند چشمش را به منبج خود هتفا بگذارد و از راه‌بله دیگر بی‌خبر باشد و فقیه عالی‌رتبه رفوی بنده قهرمان بشوند بر این انتظار است از همین وقت که می‌بینم از آغاز مرحوم شیخ طوسی کتاب «فلا» را می‌نویسد. مقدمه «فلا» را ملاحظه کنید که از ضروریات این مسأله می‌گوید مرحوم متحقق «معتبر» را می‌نویسد علامه «الترکة» و «هتج» را می‌نویسد ر ارتباط فقه مقارن و حجت کتاب «تحریر» هم که حجتی فقه مقارن است در کتاب‌های اشعری و «فلا» و «الفا» فقه مقارن را نمی‌بیند؛ ولی فقه ام‌بله را در رساله مختل می‌بینم و بر این اساس می‌کنم که مسأله را مهم بدانم ... و قطعاً اگر فقه به شکل مقارن در رتبه‌های مختلف گرفته رمشک می‌شود ... شرط مخصوصاً خود را بر شرط دناشاء لانا کو هت را ببندید و در این مرحله خود نظر بلدنا وارد شدید و آنها هم رهنمای بکنند مسأله به حجت برسد.

۴. افزایش سرمایه احادیث احکام

مذاهب فقهی، در مقدار قابل توجهی از ادله روایی مشترکند. نه تنها بسیاری از روایات نبوی، به ویژه اطلاقات و عمومات، عیناً در مدارک روایی اغلب مذاهب وجود دارد، بلکه حتی مضامین برخی از روایات ائمه معصومین علیهم السلام نیز در روایات عامه به چشم می‌خورد. در عین حال، تنوع مدارک ادله روایی در مذاهب، سهم آنها را از این ادله متفاوت ساخته است، و طبیعی است که سرمایه نقلی مذاهب فقهی در بخش‌های مختلف فقه یکسان نباشد. بدین جهت، اشراف بر مدارک روایی آنها می‌تواند در توسعه ادله روایی، یا بازگشایی طرق جدید به روایات، و یا دست کم معاضدت و تأیید مضامین موجود یاری رساند.

۵. تنقیح استدلال‌ات و ابداع احتمالات جدید

علی‌رغم تفاوت‌های روشی و محتوایی اساسی میان اجتهاد امامی و سایر مذاهب، باید اذعان داشت اهداف و دغدغه‌های مشترک فقیهان، تلاش‌های همسویی را در کشف و استنباط احکام متعالی اسلام سامان داده است. کتب فقهی مذاهب، آکنده از استدلال‌ات، مفاهیم، احتمالات و راه‌حل‌های متنوع و گوناگون در عرصه‌های مختلف فقه است. همان تفاوت‌های پیش‌گفته سبب گردیده هر کدام از مذاهب، به ابتکارات یا نقاط قوتی دست یابند که ممکن است در مذاهب دیگر یافت نشود. بحث‌های: عرف، مصلحت، مقاصد شریعت، سیاق و ... در مباحث فقهی عامه، نمونه‌هایی از این دست است که اخیراً توجه فقیهان معاصر شیعه به آنها معطوف گشته است.

از مسلمات پژوهش و تحقیق علمی، تأثیر شگرف تنوع افکار و تضارب آراء در میزان غنای آثار و دقت نتایج است. فقه شیعه نیز از دیر باز به این عامل توجه داشته، آن را صحنه نقل اقوال و معركة آراء ساخته است. لذا با بحث و جستجوی مقارن در فقه، می‌توان از سرمایه عظیم همه مذاهب فقهی در تحقیقات و پژوهش‌ها سود جست، و با مقارنه، مقایسه و سنجش آنها، از حصول جامع‌ترین و دقیق‌ترین نتیجه، اطمینان حاصل کرد.

۶. فراگیرسازی عرضه فقه شیعه و حضور مقتدر آن در جهان اسلام

در جهان اسلام، دولت‌ها و سازمان‌های رسمی بین‌المللی مختلف، نهادها، مجامع و کنفرانس‌هایی را برای تمرکز و سازماندهی رویه‌های فقهی و حقوقی در جهان اسلام، تشکیل داده‌اند. برخی از این مجامع، مانند «مجمع الفقه الاسلامی» جده، وابسته به سازمان کنفرانس اسلامی، هم‌اکنون به موقعیت ممتازی در تصمیم‌سازی فقهی و توصیه‌های حقوقی به دولت‌های اسلامی قرار گرفته‌اند، و مرجعی برای اعلام نظر رسمی فقه و حقوق اسلامی تلقی می‌شوند. کسب جایگاه شایسته فقه شیعه در این نهادها برای طرح و عرضه فقه فخیم امامیه، و استوارسازی مسیر جهان اسلام با فقه ناظر به معارف بلند اهل بیت علیهم السلام از طریق حضور مؤثر در تصمیم‌گیری‌ها، اطلاع کافی از آراء و نظریات دیگر مذاهب فقهی، و نیز اشراف بر ادبیات فقهی معمول در این مذاهب، ممکن است؛ و در غیر این صورت نمی‌توان به عرضه و اثبات موضع شیعه در این مجامع امید بست.

ضرورت این مهم، وقتی دوچندان می‌شود که در یابیم همین مجامع، مرجع مراکز حقوقی و قانونگذاری کشورها و سازمان‌های غیر اسلامی برای اطلاع از آراء و رویه‌های حقوقی جهان اسلام محسوب می‌شوند.

از عوارض انزوای نسبی فقهی شیعه، و حضور کم‌رنگ در کرسی‌های علمی و اجتماعی فقه، این است که متأسفانه هنوز فقه شیعه در هیأت‌های افتاء، مجالس فقهی و محاکم قضائی اغلب کشورهای اسلامی، رسمیت ندارد. ضعف‌های موجود در این زمینه باعث شده تا حتی مذاهب فقهی بسیار کم‌جمعیت‌تر از شیعه و دارای دستگاه فقهی ضعیف (همچون اباضیه)، بیش از فقه امامیه در این جریانات به ایفای نقش بپردازند. این عوامل باید حوزه علمیه را وادارد تا سهمی جدی برای مقارنه فقه خود با فقه و حقوق رایج در کشورهای اسلامی در نظر بگیرد.

۷. تشکیل جبهه واحد فقه اسلامی در برابر هجوم حقوقی غرب

امروزه بخواهیم یا نخواهیم، اداره سیاسی و اجتماعی کشورهای جهان بر اساس نظام‌های حقوقی صورت می‌پذیرد. با کمال تأسف باید گفت این نظام‌ها نیز غالباً بر پایه تفکر اومانیستی الحادی بنا شده و بر نادیده گرفتن نقش بایسته دین در محوریت شکل‌دهی مناسبات اجتماعی مبتنی است. اما نکته دردناک این است که هر چه پیشتر می‌رویم، تحمیل حقوق وضعی یاد شده، بر ملل دین‌مدار و نظام‌های دینی رقیب، از جمله فقه اسلامی، بیشتر شده، حلقه محاصره مقررات و ارزش‌های حقوقی غرب بر فرهنگ اسلامی منبعث از فقه، تنگ‌تر می‌شود. فشار فزاینده غرب بر جهان اسلام برای دست کشیدن از احکام اسلام و مفاهیم مسلم فقه را می‌توان در اجبار کشورهای اسلامی به امضای کنوانسیون‌های ریز و درشت مطلوب غرب کاملاً مشاهده کرد.

در این رقابت، و بلکه مبارزه اجتماعی، سرمایه علمی، اجتماعی و رسانه‌ای عمده‌ای لازم است تا فقه اسلامی بتواند در برابر این فشارها مقاومت کند و صدای خود را در مجامع حقوقی بین‌المللی و رسانه‌های فرهنگی تقویت کند. اما این سرمایه وقتی فراهم می‌شود که مذاهب فقهی جهان اسلام و فقهای عالی‌مقام، در جبهه واحد اسلامی، با یکدیگر به تعامل و چاره‌جویی بپردازند و قوای خود را در این ستیز بین‌تمدنی گرد هم آورند. عرضه متناسب احکام اسلامی، و ایجاد رویه‌های حقوقی از متن فقه اسلامی، نیازمند همکاری و معاضدت در تجهیز و نوسازی مبانی و تطبیقات فقهی است.

بنابراین فقه ممتاز شیعه امامیه بایستی با قدرت فوق‌العاده در تحلیل و نظریه‌پردازی خود، وارد میدان همکاری شود، تا با تقویت سنگرهای فقه و حقوق اسلامی - بلکه سکان‌داری این جریان - رخنه حقوق غربی را در اداره کشورهای اسلامی سد کند. بدیهی است که این مهم، تنها در سایه اتخاذ شیوه مقارن در نظریه‌پردازی و عرضه فقه، میسر است.

اهداف و مشخصات رشته فقه مقارن

اهداف مورد نظر از برگزاری این رشته عبارت است از:

۱. پرورش دانشوران مسلط بر رویکرد مقارن در فقه و مبانی اجتهاد، با محوریت فقه اهل بیت علیهم‌السلام و مقایسه با سایر مذاهب فقهی، و آشنا با نظام‌های مبتنی بر فقه مانند حقوق؛
۲. تربیت متخصصان لازم جهت تحقیق و بررسی انتقادی مذاهب فقهی و پاسداری از حریم فقه اهل بیت علیهم‌السلام در برابر شبهات گوناگون به ویژه از ناحیه سلفیه؛
۳. توسعه ظرفیت حوزه در رویکردها و روش‌های مقارن برای تولید علمی در مسیر استنباط احکام و نظام‌های اقتصادی، اجتماعی، حقوقی و سیاسی مورد نیاز جامعه اسلامی.

رویکردهای رشته فقه مقارن در برنامه حاضر چنین است:

۱. تأکید بر مبانی، اصول و روش‌های معتبر و معاصر شیعه در تفقه و اجتهاد؛
۲. قراردادن فقه امامیه به عنوان پایه اصلی و محور آموزش‌ها؛

۳. توجه به دانش‌های پایه و پیش‌نیاز لازم، و آموخته‌های پیشین دانش‌پژوهان در برنامه عمومی حوزه؛

۴. پرورش تفکر و پژوهش در دانش‌پژوهان و توجه به افق‌های نوین علمی و نیازهای جدید اجتماعی؛

۵. تبدیل دانش‌های نظری پژوهش فقهی به کاربردهای عملی در خلال دروس کارگاهی. دانش‌آموختگان این رشته به عنوان یک پژوهشگر کارآمد و نوپرداز در زمینه فقه و مبانی اجتهاد با رویکرد مقارن، به تحقیق و تدریس در حوزه نقد و مقایسه مذاهب فقهی، و نگارش مقالات فقهی، اصولی و حقوقی در مراکز و مجلات علمی خواهند پرداخت، و نیز تخصص و آمادگی علمی لازم برای آغاز فعالیت‌های علمی معطوف به کسب اجتهاد خواهند داشت؛ ان شاء الله تعالی بمنه و کرمه.

فهرست دروس رشته تخصصی فقه مقارن (سطح چهار حوزه)

نوع درس	جمع واحد	تعداد واحد		عناوین دروس	ردیف	محورهای آموزشی
		عملی	نظری			
تخصصی	۴	۰	۴	مبانی کلامی اجتهاد در فریقین	۱	مبانی کلامی، فقهی و حقوقی (۲۲ واحد)
تخصصی	۳	۰	۳	مذاهب فقهی	۲	
تخصصی	۳	۰	۳	مبانی رجالی و حدیث شناسی فقهی فریقین/۲ (تسنن)	۳	
تخصصی	۴	۰	۴	نظام قضایی و اصول دادرسی تطبیقی	۴	
تخصصی	۴	۰	۴	قواعد فقه فریقین/۲ (تسنن)	۵	
تخصصی	۲	۰	۲	روش‌ها و مکاتب فقهی معاصر (فریقین)	۶	
تخصصی	۲	۰	۲	فقه سیاسی معاصر	۷	
مشترک	۳	۰	۳	خارج اصول فقه/۱ (مباحث الحکم الشرعی، الإجتهد)	۸	اصول فقه مقارن (۲۴ واحد)
مشترک	۳	۰	۳	خارج اصول فقه/۲ (تنوع الدلیل الشرعی، الفوارق بین الأصول اللفظیة، حجیة ظهورات ألفاظ الکتاب و السنة)	۱۳	
مشترک	۳	۰	۳	خارج اصول فقه/۳ (نسخ الأدلة وتضییقها، المتشابهة والمحمک، دلالة الفعل، سنة الصحابی، حجیة الإجماع، الشهرة)	۱۴	
مشترک	۳	۰	۳	خارج اصول فقه/۴ (سیرة المتشرعة، سیرة العقلاء، العرف، حجیة العقل و قاعدة الملازمة)	۱۵	
مشترک	۳	۰	۳	خارج اصول فقه/۵ (القیاس، الإستحسان، مقاصد الشریعة، المصالح المرسله، سد الذرایع و فتح الذرایع)	۱۶	
مشترک	۳	۰	۳	خارج اصول فقه/۶ (البرائة الشرعیة فی الأحکام الکیة، بعض مباحث الإستصحاب)	۱۷	
مشترک	۳	۰	۳	خارج اصول فقه/۷ (مبادئ تعارض الأدلة، أسباب إختلاف الأحادیث، التعارض غیرالمستقر)	۱۸	
مشترک	۳	۰	۳	خارج اصول فقه/۸ (التعارض المستقر)	۱۹	
مشترک	۳	۰	۳	خارج فقه/۱ (فقه عبادات ۱)	۲۰	
مشترک	۳	۰	۳	خارج فقه/۲ (فقه عبادات ۲)	۲۱	فقه استدلالی مقارن (۲۴ واحد)
مشترک	۳	۰	۳	خارج فقه/۳ (فقه احوال شخصیه)	۲۲	
مشترک	۳	۰	۳	خارج فقه/۴ (فقه سلوک اجتماعی)	۲۳	
مشترک	۳	۰	۳	خارج فقه/۵ (فقه معاملات)	۲۴	
مشترک	۳	۰	۳	خارج فقه/۶ (ابواب و مستحدثات فقه قضا و جزا)	۲۵	
مشترک	۳	۰	۳	خارج فقه/۷ (مستحدثات فقه سیاسی)	۲۶	
مشترک	۳	۰	۳	خارج فقه/۸ (مستحدثات فقه معاملات و فقه طب)	۲۷	
تخصصی	۴	۴	۰	متون فقه اسلامی به عربی معاصر	۲۸	دانش و ابزار پژوهش (۴ واحد)
		۷۴	۷۰	جمع		
			۱۸	رساله		

دروس پیشنیاز (۱۲ واحد):

جمع واحد	تعداد واحد		عناوین دروس	ردیف
	عملی	نظری		
۴	۴	۰	درک متون عربی با تأکید بر فقه	۱
۳	۰	۳	مبانی رجالی و حدیث‌شناسی فقهی فریقین/۱ (شیعه)	۳
۲	۰	۲	شناخت سلفیه	۴
۴	۰	۴	فلسفه علم حقوق	۵
۴	۰	۴	قواعد فقه فریقین/۱ (شیعه)	۶
۱۷	۴	۱۳	جمع	

شرح تفصیلی دروس

اهداف درس:

شناخت مبانی کلامی مؤثر در حجیت و دلالت مصادر معتبر در استنباط
درک تأثیر تفاوت مبانی کلامی در تنوع استنباطی

سرفصل درس:

کلیات:

رابطه فقه و اصول و علم کلام، فایده و اهمیت بحث از مبانی کلامی اجتهاد، معرفی ساحت‌های کلامی مؤثر در استنباطات فقهی

ویژگی‌های شریعت:

قلمروی دین و جامعیت شریعت، منطقه الفراغ، جهان‌شمولی اسلام، جاودانگی اسلام و استمرار شریعت

معرفت و زبان دین:

تکثر مراتب فهم دین، نقد پلورالیسم قبض و بسط فهم دین، زبان دین و فهم متن دینی (فهم نشانه‌ای و ساختاری، فهم شالوده‌شکنا و هرمنوتیکی)

صفات و افعال الهی:

علم، حکمت و اراده تشریحی الهی و سایر صفات و افعال دخیل در جعل حکم (از قبیل: ربوبیت و مولویت، لطف و بیان به وقت حاجت و ضرورت و ...)

حسن و قبح ذاتی و عقلی، تبعیت احکام از ملاکات و مصالح و مفاسد، قاعده لطف، حق تشریح دائمی (خداوند، پیامبر و

اهل بیت علیهم السلام و ...)، حق تشریح حکومتی و ولایی

ویژگی‌ها و شئون مؤثر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله در شریعت و احکام:

عصمت انبیاء و مراتب آن، حقیقت و اصالت وحی، علم بی‌خطای پیامبر و نقد اجتهاد آن حضرت، نقد قبض و بسط تجربه نبوی

ویژگی‌های قرآن:

اصالت و عدم تحریف قرآن، اعجاز قرآن، مجازات قرآن

ویژگی‌ها و شئون مؤثر ائمه علیهم‌السلام در شریعت و احکام:

عصمت و علم بی‌خطای امام، نقد عدالت صحابه

عقاب و ثواب و مبانی معادشناسی مؤثر در استنباط

منابع درس:

منابع اصلی:

جایگاه مبانی کلامی در اجتهاد (ضیائی فر)

منابع فرعی:

الإلهیات چهارجلدی (سبحانی)، وحی‌شناسی (سعیدی روشن)، فقه و کلام (علی محمد حسین زاده)، مبانی کلامی اجتهاد (هادوی تهرانی)، اخلاق دین‌شناسی (فنائی)، فلسفه فقه (ضیائی فر)، گفتگوهای فلسفه فقه (مهریزی و دیگران)، من فلسفه الفقه إلى مقاصد الشریعة (رضوان السید)، درآمدی بر فلسفه اصول (حسن معلمی)، پیرامون فلسفه اصول فقه (مسعود فیاضی)، کلام جدید (صادقی)، درآمدی بر فلسفه دین و کلام جدید (فنائی)، علاقة علم أصول الفقه بعلم الکلام (محمد بن علی الجیلانی السیتیوی)، شریعت در آینه معرفت (جوادی آملی)، معرفت دینی نقدی بر نظریه قبض و بسط تئوریک شریعت (صادق لاریجانی)، زبان دین (علی زمانی)، درآمدی بر هرمنوتیک (واعظی).

نام درس: مذاهب فقهی
تعداد و نوع واحد: ۳ واحد نظری

نوع درس: تخصصی
پیشنیاز: -

ساعات درسی: ۴۸ ساعت حضوری

اهداف درس:

شناخت عمیق نسبت به پیدایش، تحول و وضعیت معاصر مذاهب فقهی (غیر امامیه)
شناخت منابع و متون فقهی و اصولی اهل تسنن
مقایسه مشابهاً و افتراقات فرق و مذاهب فقهی در اصول و فروع

سرفصل درس:

مذهب حنفیه
مذهب مالکیه
مذهب شافعیه
مذهب حنبلیه
مذهب زیدیه
مذهب اباضیه
جریان فقهی سلفیه
مذهب امامیه

(در هر مذهب: تأسیس و پیدایش، زیست علمی مؤسس، روش‌شناسی، سیر تحول و اهم اشخاص و آثار و مآخذ فقهی و اصولی مورد اعتماد، تمایزات فقهی و اصولی با سایر مذاهب، وضعیت کنونی مذهب: پراکندگی جغرافیایی و جمعیتی، نهادهای علمی و فتوایی، وضعیت تقریب بین مذاهب و ...)

منابع درس:

منابع اصلی:

المذاهب الاسلامیة الخمسة (جمعی از مؤلفان)

منابع فرعی:

مقدمه معجم طبقات الفقهاء (سبحانی) ج ۲ و ۱، تاریخ فقه و فقهها (گرجی)، تاریخ التشریح الاسلامی (فضلی)، تاریخ الفقه الاسلامی (اشقر)، تاریخ الفقه الاسلامی (سایس)، تاریخ التشریح الاسلامی (معوض و عبدالوجود)، مدخلی بر دانش فقه مقارن (ربانی بیرجندی)، مذاهب فقهی (مجتبی الهی خراسانی)، منابع اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی (جناتی)، مصادر الفقه الاسلامی (سبحانی)، تاریخ الفقه الاسلامی (سبحانی)، ادوار فقه (شهابی)، مقارنه المذاهب فی تاریخ الفقه و الفقهاء (بی آزار شیرازی)، تاریخ التشریح الاسلامی (محمد خضری بک)، تاریخ الفقه الاسلامی (محمد یوسف موسی)، الائمه الاربعه (مصطفی الشکعة)، الائمه الفقه التسعة (عبدالرحمن شرقاوی)

اهداف درس:

تحلیل و مقایسه قواعد و ضوابط بررسی سندی و متنی حدیث در اهل تسنن
کسب توانایی در تخریح و توثیق رجال سند و تطبیق معیارهای اهل تسنن در بررسی اسناد و مفاد روایات فقهی
مقایسه ویژگی‌های مهم منابع حدیثی اهل تسنن و نقد و بررسی جایگاه، طبقه‌بندی، اسناد و مضامین احادیث الاحکام در آنها
کسب تسلط در تخریح روایات فقهی از منابع اهل تسنن
مقایسه منابع رجالی اهل تسنن و ویژگی‌های مهم هر کدام

سرفصل درس:

ضوابط کلی حجیت سند و متن خبر
اقسام حدیث به لحاظ سند
صحیح، حسن، ضعیف (مرسل، منقطع، معضل، مدلس، مضطرب، مقلوب، و...)
اقسام حدیث به لحاظ متن
معلل، مضطرب، مقلوب، مدرج، تصحیف
بررسی ویژگی‌های ساختاری منابع حدیثی:
بررسی آماری و میزان تکرار روایات منابع حدیثی، چگونگی ساماندهی به فصول و ابواب و نقاط قوت و ضعف آن‌ها، چگونگی ساماندهی روایات بر اساس قوت و ضعف سندی و متنی
بررسی ویژگی‌های محتوایی منابع حدیثی:
ضوابط حجیت متن خبر نزد صاحبان منابع حدیثی، میزان اهتمام صاحبان منابع حدیثی به نقد متنی روایات، وجوه اعتبار مآخذ مهم احادیث احکام، مقایسه احادیث چند باب فقهی در منابع به انتخاب استاد
بررسی ویژگی‌های سندی منابع حدیثی:
بررسی معیارهای صاحبان منابع حدیثی در برخورد با راویان احادیث، بررسی میزان برخورداری منابع حدیثی از قواعد ذکر اسناد (عدم خلط میان اسامی، ضبط دقیق اسامی، ارائه توضیحات سندی...)، بررسی پدیده ارسال، اضمار و تعلیق و ...
توثیق عام صحابیان
الفاظ دال بر مقبولیت روایت
جید، مجود، قوی، ثابت، محفوظ، معروف، صالح، مستحسن

بررسی اسناد چند روایت فقهی از نیل الأوطار یا سبیل السلام طبق اصول نقد اهل سنت

منابع درس:

منابع اصلی:
مناهج المحدثین العامه فی الروایه و التصنیف (نورالدین عتر)، علوم الحدیث اصیلها و معاصرها (محمد ابواللیث الخیرآبادی)، السنه و مکاتنها فی التشریح (مصطفی السباعی)، دلائل التوثیق المبکر للسنه و الحدیث (امتیاز احمد، ترجمه عبدالمعطی امین قلجی)
علوم الحدیث و مصطلحه (صبحی صالح)، منهج النقد فی علوم الحدیث (نور الدین عتر)، علم الدراية المقارن (مؤدب)، علم رجال از دیدگاه اهل تسنن (جدیدی نژاد)،
منابع فرعی:
الفکر المنهجي عند المحدثین (همام عبدالرحیم سعید)، علم اصول الجرح و التعديل (امین ابوالاوری)، معجم مصطلحات الحدیث و علومه و اشهر الصنفین فیہ (محمد ابواللیث الخیرآبادی)، السنه قبل التدوین (محمد عجاج خطیب)، سیری در صحیحین (محمد صادق نجمی)، آشنایی با جوامع حدیثی شیعه و اهل سنت (نصیری)، جوامع حدیثی اهل سنت (مجید معارف)، منهج امام البخاری (ابوبکر کافی)، اضاء علی السنه المحمديه (محمد ابوریه)، تاریخ الحدیث و مناهج المحدثین (محمود سالم عبیدات)، الحدیث و المحدثون (محمد ابوزهره)، تاریخ حدیث (مدیر شانه چی)، نیل الأوطار (شوکانی)، مقدمه کتب رجالی اهل تسنن، راویان مشترک (مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی)، تأویل مختلف الحدیث (دینوری)، مقایسه المحدثین فی نقد متن الحدیث (عزم الدین الدمین، میزان الاعتدال (ذهبی)، درایة الحدیث: بازپژوهی مصطلحات حدیثی در نگاه فریقین (شادی نفیسی).

اهداف درس:

شناخت نظام قضایی و اصول کلی دادرسی در کشورهای اسلامی
مقایسه اصول قضاء و دادرسی در فقه شیعه با سایر مذاهب فقهی و مکاتب حقوقی

سرفصل درس:

منابع معتبر در نظام قضایی ایران (و سایر کشورهای اسلامی):
قانون (معانی، جایگاه و طبقه بندی، مراحل وضع و نفوذ قانون، اجبار و اعتبار، تفسیر، قلمروی زمانی و مکانی)، شرع و فتاوی، آراء وحدت رویه قضایی، عرف، اصول حقوقی، دکترین اصول و قواعد دادرسی ها:
اصل آزادی مراجعه به دادگاه ها، اصل تساوی بین اصحاب دعوی، اصل آزادی دفاع، اصل برائت، اصل علنی بودن دادگاه ها، اصل بی طرفی قاضی، اصل دو درجه بودن رسیدگی ها و غیره
سیستم های مختلف رسیدگی به دعاوی:
اتهامی، تفتیشی، مختلط (با تأکید بر ایران و سایر کشورهای اسلامی)
سازمان قضایی
دادسرا، ضابطین، دادگاه انقلاب، دادگاه مطبوعات، دیوان عدالت اداری و ...
صلاحیت مراجع رسیدگی
اختیارات قضات
دادخواست
تحکیم قدرت اجرائی احکام محاکم و راه های رسیدن به آن
هزینه دادرسی
طواری دادرسی ناشی از ایرادات و توقیف و زوال دادرسی (با تأکید بر ایران و سایر کشورهای اسلامی)
دعاوی ناشی از جرم و طرق اقامه و سقوط دعاوی (عمومی، خصوصی)
دعاوی مدنی و کیفری (با تأکید بر ایران و سایر کشورهای اسلامی)
علم قاضی
طرق کشف و اثبات جرم (با تأکید بر ایران و سایر کشورهای اسلامی)
قرارهای تأمین
طریقه اعتراض به رأی های صادره
عفو و بخشودگی (با تأکید بر ایران و سایر کشورهای اسلامی)

منابع درس:

آیین دادرسی مدنی (عبدا. شمس)؛ آیین دادرسی مدنی و بازرگانی (احمد متین دفتری)؛ آیین دادرسی کیفری (علی خالقی)؛ آیین دادرسی کیفری (محمود آخوندی)؛ آیین دادرسی کیفری (محمد آشوری)
کتاب القضاء (آشتیانی)؛ کتاب القضاء (تبریزی)؛ کتاب القضاء (موسوی اردبیلی)؛
أصول المحاکمات الحقوقية دروس نظرية وعملية (فارس الخوري)؛
المبادئ القانونية العامة (انور سلطان)، اصول القانون (عبدالمعتم فرج الصمد)، المدخل لدراسة العلوم القانونية (عبدالقادر الغار)؛
اعتبار امر قضاوت شده (ناصر کاتوزیان)،
جامع الشتات (میرزای قمی)، عروة الوثقی، ج ۲ و ۳ (سید کاظم یزدی)، مبسوط (سرخسی)، بدایع الصنایع (کاشانی)

اهداف درس:

فراگیری پیکره کلی، ادله و تطبیقات مهم قواعد فقهی پر کاربرد اهل تسنن در ابواب فقهی کسب توانایی نسبی در به کارگیری قواعد فقهی در استنباط فقهی

مرفصل درس:

کلیات:

ماهیت و اهمیت قواعد فقهی، فهرست اهم منابع قواعد فقهی اهل تسنن، سیر تدوین قواعد فقه نزد اهل تسنن
منتخب قواعد مشترک فقه:

قاعده لاضرر؛ قاعده نفی الحرج (المشقة تجلب التيسير)؛ قاعدة الضرورات تبيح المحظورات؛ دفع المفسدة أولى من جلب المنفعة؛ الأصل في الأشياء الإباحة؛ قاعدة الميسور

قواعد فقه عبادات:

كل ما يفسد العبادة عمدا يفسدها سهوا؛ التلبس بالعبادة يوجب إتمامها؛ الأصل في العبادات الحظر، وفي العادات الإباحة

قواعد فقه قضاء و حكومت:

التصرف على الرعية منوط بالمصلحة؛ الولاية الخاصة أقوى من الولاية العامة؛ البينة على المدعى و اليمين على المنكر؛ البينة لإثبات خلاف الظاهر؛ واليمين لإبقاء الأصل؛ يضاف الفعل إلى الفاعل؛ لا إلى الأمر ما لم يكن مجبرا؛ الحدود تسقط بالشبهات

قواعد فقه اقتصاد و امور مالی:

من ملك شيئا ملك ما هو من ضروراته؛ الخراج بالضمان؛ الإجازة اللاحقة كالوكالة السابقة؛ الأصل في العقود والشروط الجواز والصحة؛ من ألتف شيئا لدفع أذاه له لم يضمنه، وإن ألتفه لدفع أذاه به ضمنه؛ كل عقد يجب الضمان في صحيحه يجب الضمان في فاسده، والعكس بالعكس

منابع درس (اصلی و فرعی):

منبع اصلی:

القواعد الفقهية وتطبيقاتها في المذاهب الأربعة (محمد الزحيلي)، شرح القواعد الفقهية (احمد بن محمد الزرقاء)،

منابع فرعی:

الفروق (قرافي)؛ القواعد النورانية الفقهية (ابن تيمية)؛ مقدمة مجلة الأحكام العدلية؛ موسوعة القواعد الفقهية (بورنو)؛ القواعد الفقهية على المذهب الحنفي و الشافعي (د. محمد الزحيلي)

منابع فرعی / منابع اختصاصی در هر قاعده:

نفی الضرر (شرارة)؛ فقه الممكن على ضوء قاعدة الميسور لا يسقط بالمعسور (ناجي ابراهيم السويد)؛ قاعدة الميسور لا يسقط بالمعسور - دراسة فقهية تطبيقية مقارنة في الطهارة والصلاة (جامعة الملك سعود)

نوع درس: تخصصی

نام درس: روش‌ها و مکاتب فقهی معاصر (فریقین)

پیشنیاز: -

ساعات درسی: ۳۲ ساعت حضوری

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

اهداف درس:

شناخت عمیق و مقایسه‌ای نسبت به مکاتب و رویکردهای فقه معاصر شیعه و تمایزات آنها از یکدیگر
شناخت و تحلیل روش فقهی و اصولی مکاتب معاصر اهل سنت
نقد و گزینش روش‌های کارآمدتر فقاهت و اجتهاد از میان رویکردها و مکاتب معاصر فقهی

سرفصل درس:

مکاتب و رویکردهای معاصر فقه شیعه

فقه جواهری

فقه پویا (طیف‌های مختلف)

فقه اجتماعی و حکومتی

فقه نظام‌ها

فقه تربیتی

فقه مقارن

فقه شیخیه و اخباریه معاصر

دیدگاه‌های فقه‌های معاصر شیعه: تحلیلی تاریخی، تحلیلی فلسفی، تحلیلی اجتماعی، تطبیقی، تنزیهی

روش اجتهادی جواهری در فقه معاصر شیعه

گام‌ها و مراحل استنباط فقهی

گام‌ها و مراحل استنباط اصولی

مکاتب و رویکردهای معاصر فقه اهل سنت

رویکرد متکلمان و فقهاء / رویکرد مقاصدی

طریقه سلفی / طریقه نومعتزلیان

مهم‌ترین ویژگی‌ها و تمایزات هر مکتب و رویکرد در مبانی، روش‌ها و نتایج
اهم اشخاص و آثار و مآخذ فقهی و اصولی مورد اعتماد در هر مکتب و رویکرد

منابع درس:

منابع اصلی:

درآمدی بر مکتب‌شناسی فقهی (ضیائی‌فر)، مدخل علم فقه (اسلامی)

منابع فرعی:

المذاهب الاسلامیه الخمسه (جمعی از مؤلفان)، مقدمه معجم طبقات الفقهاء ج ۱ و ۲ (سبحانی)، فقه پویا و فقه سنتی (صادقی‌تهرانی)، فقه و زمان (جناتی)، فقه تربیتی (اعرافی)، فقه سیاسی (عمید زنجانی)، مدخل اجتهاد از موسوعه الفقه الإسلامی طبقاً لمذهب أهل‌البیت، اصول فقه حکومتی (میرباقری و دیگران)، تاریخ علم اصول (علی‌پور) اصول البحث (فضلی)، تاریخ فقه و فقها (گرچی)، مدخلی بر دانش فقه مقارن (ربانی بیرجندی)، الاجتهاد و التجدید (شمس‌الدین و ...)

مقارنه المذاهب فی الفقه (شیخ محمد شلتوت، محمد علی سائیس)، مقاصد الشریعه از مؤلفان مختلف (از قبیل شاطبی، بن عاشور و ...)

فقه و عرف (علی‌دوست)؛ فقه و عقل (علی‌دوست)؛ فقه و مصلحت (علی‌دوست)؛ مکاتب فقه امامی ایران پس از شیخ طوسی تا مکتب حله (پاکتچی)؛ فقه اجتماعی (محمدباقر ربانی)؛ فقه گویا (صادقی‌تهرانی)؛ مکتب‌شناسی فقهی (ملکیان)؛ سبک اجتهادی آیت الله بروجردی؛ فقه اجتماعی (ربانی)؛ جایگاه شناسی علم اصول (علی‌پور)

اهداف درس:

شناخت مهم‌ترین دیدگاه‌های اندیشمندان فریقین در حوزه معارف سیاسی اسلام
یافتن نقاط اشتراک و افتراق اندیشه‌های سیاسی معاصر اسلامی
شناخت مهم‌ترین اندیشه‌های فقه سیاسی در صد سال اخیر

سرفصل درس:

اندیشه‌های سیاسی جهان اسلام:

ریشه‌ها و تحولات معاصر در اندیشه سیاسی شیعه: امامت (علامه حلی)، سلطنت مأذون (کاشف الغطاء)، سلطنت مشروطه (نابین)، امور
حسبه (انصاری، خوبی)، ولایت فقیه (نراقی و امام خمینی)، ولایت انتصابی و انتخابی فقیه (مصباح، منتظری)
ریشه‌ها و تحولات معاصر در اندیشه سیاسی اهل تسنن: خلافت اسلامی (ماوردی)، سلطنت اسلامی (غزالی)، حکومت اسلامی (عبده، رشید
رضا، مودودی...)، لیبرالیسم اسلامی (حنفی، عطاس)

اندیشه‌های اسلامی سیاسی معاصر:

سید جمال الدین اسدآبادی، عبده و اخوان المسلمین
اسلام سیاسی در شبه قاره و آسیای میانه (از شاه ولی الله تا جنبش هندی خلافت، اقبال و ...)
اندیشه‌های سلفی - وهابی در خاورمیانه (خلافت اسلامی و مبانی سیاسی القاعده و داعش)
اسلام دمکراتیک (بازرگان، حسن حنفی، جابری، ابوزید، و مغرب عربی)
اندیشه‌های اسلامی در شرق دور (العطاس، ماهاتیر محمد و ...)
اندیشه سیاسی عراق و ایران (مشروطیت و آخوند و نائینی، فقهای بعد مشروطه به ویژه کاشانی، مدرس و خالصی، ولایت مطلقه فقیه و امام
خمینی، المرجعیة الصالحة و شهید صدر، ولایت حسبه و فقهای عراق به ویژه آیات خوبی و سیستانی)

منابع درس:

منابع اصلی:

اندیشه‌های سیاسی در اسلام معاصر (حمید عنایت)، اندیشه‌های سیاسی در اسلام و ایران (حاتم قادری)، فقه سیاسی (عمید زنجانی)، فقه سیاسی
(ابوالفضل شکوری)، سیری در اندیشه سیاسی عرب (حمید عنایت)

منابع فرعی:

الحکومة الإستبدادیة (سید جمال الدین اسدآبادی)، پیشینه تاریخی و اندیشه سیاسی اخوان المسلمین (علی جنتی)،
جنبش‌های اسلامی معاصر (سید احمد موثقی)، نهضت‌های اسلامی در صد سال اخیر (مرتضی مطهری)، نهضت‌های بیدارگری در جهان اسلام
(حامد الگار)، جنبش‌های اسلامی در جهان عرب (هرایر دکميجان) اندیشه اصلاحی در نهضت‌های اسلامی (محمد جواد صاحبی)، رهیافتی بر
علم سیاست و جنبش‌های اسلامی معاصر (عبدالوهاب فراتی)، دانش قدرت و مشروعیت در اسلام (داود فیروزی)

اهداف درس:

کسب تسلط درست‌خوانی و درک متون فقهی به زبان عربی معاصر
تسلط بر ساختارهای زبانی متون علمی و درک اصطلاحات پایه فقه و حقوق اسلامی به زبان عربی معاصر

سرفصل درس:

مباحث فقهی معاصر به زبان عربی معاصر

تکلیف پایانی غیر حضوری:

تلخیص فارسی یک مقاله عربی در فقه مستحدثات از میان مقالات و مجلات تعیین شده

منابع درس:

۱. إقتصادنا (شهید سید محمدباقر صدر)
۲. البنك اللاربوی فی الإسلام (شهید سید محمدباقر صدر)
۳. السلفية مرحلة زمنية مباركة لا مذهب إسلامی (رمضان البوطی)
۴. قضايا فقهية معاصرة (رمضان البوطی)
۵. الجهاد فی الإسلام كيف نفهمه و كيف نمارسه (رمضان البوطی)
۶. القضايا المعاصرة (مهدی آصفی)
۷. بحوث فی فقه المعاصر (حسن جواهری)
۸. فقه الحجاب فی الشريعة الإسلامية (حیدر حب الله)
۹. الدين و الدولة فی الإسلام (سنهوری)
۱۰. فقه العنف المسلح فی الإسلام (محمد مهدی شمس الدين)
۱۱. المقاومة فی الخطاب الفقهی السیاسی (محمد مهدی شمس الدين)
۱۲. حقوق المتهم فی مرحلة التحقيق: بحث فقهی مقارن، مجلة المسلم المعاصر، القاهرة، عدد ۳۵، ۱۹۸۴م (طه جابر العلوانی)
۱۳. الفقه الجنائی فی الإسلام - الردة نموذجاً (حسین أحمد الخشن)
۱۴. العقل التکفیری (حسین أحمد الخشن)
۱۵. جهود تقنین الفقه الإسلامي (وهبة الزحیلی)
۱۶. من حصاد السنین حول أهم قضايا العصر (وهبة الزحیلی)
۱۷. رسالة سلام مذهبی (حیدر حب الله)
۱۸. سياسات الإسلام المعاصر (رضوان السيد)
۱۹. فقه البنوک الإسلامية (محي الدين القره داغي)
۲۰. رأى فی السیاسة (عبدالهادی الفضلی)
۲۱. الدولة المستحيلة (وائل حلاق)
۲۲. المدخل إلى موسوعة الحديث النبوی عند الإمامية (حیدر حب الله)
۲۳. حجیة السنة فی الفكر الإسلامي (حیدر حب الله)
۲۴. آليات الإجتهد (علی جمعة)
۲۵. النقاب عادة وليس عبادة (علی جمعة)
۲۶. لا إكراه فی الدين (طه جابر العلوانی)
۲۷. إنقاذ النزعة الإنسانية فی الدين (عبدالجبار الرفاعي)
۲۸. الحدائث العولمة الإرهاب (محمد السند)

نام درس: خارج اصول فقه/۱
تعداد و نوع واحد: ۳ واحد نظری

نوع درس: مشترک

پیشنیاز: -

ساعات درسی: ۴۸ ساعت حضوری

اهداف درس:

بررسی و تحلیل عمیق منابع استنباط فقهی و دامنه حجیت، دلالت و کاربرد آنها در حل مسائل فقه
شناخت عمیق و مقایسه‌ای میان مبانی و نظریه‌های مهم اصولیان فریقین با تأکید بر آرای معاصران
کسب توانایی ترجیح و اتخاذ رأی در مهم‌ترین مسائل اصول فقه و نقد آرای مخالفان مذهبی
دستیابی به توان علمی و پژوهشی لازم برای ورود به مراحل اجتهادی در اصول فقه

سرفصل درس:

مباحث المحکم الشرعی
الحکم التکلیفی و الوضعی (الماهیه و الأقسام، المبادئ و المراحل، الفوارق)
الحکم الظاهری و الواقعی (الماهیه و الأقسام، المبادئ و المراحل، الفوارق)
الاجتهاد
أهلیة الاجتهاد و مقدماته
التخطنة و التصویب
مراتب الاجتهاد (المتجزی و المطلق، المجتهد فی الأصول والفروع و المفتی)
جواز التقليد

منابع درس:

منابع اصلی:
مباحث الأصول (حائری/ صدر)؛ بحوث فی علم الأصول (هاشمی/ صدر)؛ تهذیب الأصول (سبحانی/ خمینی)؛ منتقى الأصول (حکیم/ روحانی)؛ نهاية
الأفکار (اسماعیل پور/ آغاضیاء عراقی)؛ نهاية الدراية (اصفهانى)؛ مقالات الأصول (آغاضیاء عراقی)؛ أجود التقريرات (خویی/ نائینی)؛ فوائد الأصول (کاظمی
خراسانی، نائینی)؛ محاضرات فی الأصول (فیاض/ خویی)؛ مصباح الأصول (بهسودی/ خویی)؛ کفایة الأصول (خراسانی)؛ الأصول العامة للفقہ المقارن
(حکیم)؛ الرافد إلى علم الأصول (قطیفی/ سیستانی)؛ المهذب فی علم أصول الفقه المقارن (دکتر عبدالکریم نملہ)
منابع فرعی:
دروس فی علم الأصول، حلقات دوم و سوم (صدر)؛ دروس فی أصول فقه الإمامیة (فضلی)؛ أصول الفقه المقارن (سبحانی)
المذاهب الإسلامیة الخمسة (فضلی، زحیلی و دیگران)، منابع اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی (جنتاتی)
المستصفی (غزالی)، المحصول (رازی)، اصول الفقه (زیدان)

اهداف درس:

بررسی و تحلیل عمیق منابع استنباط فقهی و دامنه حجیت، دلالت و کاربرد آنها در حل مسائل فقه شناخت عمیق و مقایسه‌ای میان مبانی و نظریه‌های مهم اصولیان فریقین با تأکید بر آرای معاصران کسب توانایی ترجیح و اتخاذ رأی در مهم‌ترین مسائل اصول فقه و نقد آرای مخالفان مذهبی دستیابی به توان علمی و پژوهشی لازم برای ورود به مراحل اجتهادی در اصول فقه

سرفصل درس:

تنوع الدلیل الشرعی

الدلیل القطعی والظنی و خصائص کل نوع و حجیته

الدلیل العقلی والشرعی و خصائص کل نوع و حجیته

الأمارات والأصول و خصائص کل نوع و حجیته

الفوارق بین الأصول اللفظیة

حجیة ظهورات الألفاظ الكتاب و السنة (حدودها و خصائصها و شرائطها)

منابع درس:

منابع اصلی:

مباحث الأصول (حائری / صدر)؛ بحوث فی علم الأصول (هاشمی / صدر)؛ تهذیب الأصول (سبحانی / خمینی)؛ متقی الأصول (حکیم / روحانی)؛ نهاية الأفكار (اسماعیل پور / آغاضیاء عراقی)؛ نهاية الدراية (اصفهانى)؛ مقالات الأصول (آغاضیاء عراقی)؛ أجود التقريرات (خویی / نائینی)؛ فوائد الأصول (کاظمی خراسانی، نائینی)؛ محاضرات فی الأصول (فیاض / خویی)؛ مصباح الأصول (بهسودی / خویی)؛ كفاية الأصول (خراسانی)؛ الأصول العامة للفقه المقارن (حکیم)؛ الرافد إلى علم الأصول (قطیفی / سیستانی)؛ المهذب فی علم أصول الفقه المقارن (دکتر عبدالکریم نملہ)

منابع فرعی:

دروس فی علم الأصول، حلقات دوم و سوم (صدر)؛ دروس فی اصول فقه الإمامیة (فضلی)؛ أصول الفقه المقارن (سبحانی) المذاهب الإسلامیة الخمسة (فضلی، زحیلی و دیگران)، منابع اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی (جناتی) المستصفی (غزالی)، المحصول (رازی)، اصول الفقه (زیدان)

اهداف درس:

بررسی و تحلیل عمیق منابع استنباط فقهی و دامنه حجیت، دلالت و کاربرد آنها در حل مسائل فقه شناخت عمیق و مقایسه‌ای میان مبانی و نظریه‌های مهم اصولیان فریقین با تأکید بر آرای معاصران کسب توانایی ترجیح و اتخاذ رأی در مهم‌ترین مسائل اصول فقه و نقد آرای مخالفان مذهبی دستیابی به توان علمی و پژوهشی لازم برای ورود به مراحل اجتهادی در اصول فقه

سرفصل درس:

کیفیه نسخ أحكام القرآن و السنة و تضييق أدلتها (التخصيص و التقييد)
 المحکم و المتشابه
 دلالة أفعال النبي و أهل بيته (ع)
 سنة الصحابة و قولهم أو اجتهادهم
 الإجماع
 وجوه حجيتها
 إجماع أهل المدينة
 إجماع العترة
 الشهرة
 أقسامها و حجية كل قسم

منابع درس:

منابع اصلی:

مباحث الأصول (حائری / صدر)؛ بحوث فی علم الأصول (هاشمی / صدر)؛ تهذیب الأصول (سبحانی/خمينی)؛ منتقى الأصول (حکیم/روحانی)؛ نهاية الأفكار (اسماعیل پور/آغاضیاء عراقی)؛ نهاية الدراية (اصفهانى)؛ مقالات الأصول (آغاضیاء عراقی)؛ أجود التقريرات (خویی/نائینی)؛ فوائد الأصول (کاظمی خراسانی، نائینی)؛ محاضرات فی الأصول (فیاض / خویی)؛ مصباح الأصول (بهسودی/خویی)؛ كفاية الأصول (خراسانی)؛ الأصول العامة للفقه المقارن (حکیم)؛ الرافد إلى علم الأصول (قطیفی / سیستانی)؛ المهذب فی علم أصول الفقه المقارن (دکتر عبدالکریم نملہ)

منابع فرعی:

دروس فی علم الأصول، حلقات دوم و سوم (صدر)؛ دروس فی أصول فقه الإمامية (فضلی)؛ أصول الفقه المقارن (سبحانی) المذاهب الإسلامية الخمسة (فضلی، زحیلی و دیگران)، منابع اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی (جناتی) المستصفي (غزالی)، المحصول (رازی)، اصول الفقه (زیدان)

اهداف درس:

بررسی و تحلیل عمیق منابع استنباط فقهی و دامنه حجیت، دلالت و کاربرد آنها در حل مسائل فقه شناخت عمیق و مقایسه‌ای میان مبانی و نظریه‌های مهم اصولیان فریقین با تأکید بر آرای معاصران کسب توانایی ترجیح و اتخاذ رأی در مهم‌ترین مسائل اصول فقه و نقد آرای مخالفان مذهبی دستیابی به توان علمی و پژوهشی لازم برای ورود به مراحل اجتهادی در اصول فقه

سرفصل درس:

سیره المتشرعة

سیره العقلاء

العرف

حجیة العقل

حجیة العقل النظری

حجیة العقل العملی

قاعدة الملازمة

منابع درس:

منابع اصلی:

مباحث الأصول (حائری / صدر)؛ بحوث فی علم الأصول (هاشمی / صدر)؛ تهذیب الأصول (سبحانی / خمینی)؛ منتقى الأصول (حکیم / روحانی)؛ نهاية الأفكار (اسماعیل پور / آغاضیاء عراقی)؛ نهاية الدراية (اصفهانى)؛ مقالات الأصول (آغاضیاء عراقی)؛ أجود التقريرات (خویی / نائینی)؛ فوائد الأصول (کاظمی خراسانی، نائینی)؛ محاضرات فی الأصول (فیاض / خویی)؛ مصباح الأصول (بهسودی / خویی)؛ کفایة الأصول (خراسانی)؛ الأصول العامة للفقہ المقارن (حکیم)؛ الرافد إلى علم الأصول (قطیفی / سیستانی)؛ المهذب فی علم أصول الفقه المقارن (دکتر عبدالکریم نملہ)

منابع فرعی:

دروس فی علم الأصول، حلقات دوم و سوم (صدر)؛ دروس فی أصول فقه الإمامیة (فضلی)؛ أصول الفقه المقارن (سبحانی) المذاهب الإسلامیة الخمسة (فضلی، زحیلی و دیگران)، منابع اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی (جناتی) المستصفی (غزالی)، المحصول (رازی)، اصول الفقه (زیدان)

اهداف درس:

بررسی و تحلیل عمیق منابع استنباط فقهی و دامنه حجیت، دلالت و کاربرد آنها در حل مسائل فقه شناخت عمیق و مقایسه‌ای میان مبانی و نظریه‌های مهم اصولیان فریقین با تأکید بر آرای معاصران کسب توانایی ترجیح و اتخاذ رأی در مهم‌ترین مسائل اصول فقه و نقد آرای مخالفان مذهبی دستیابی به توان علمی و پژوهشی لازم برای ورود به مراحل اجتهادی در اصول فقه

سرفصل درس:

القیاس
الاستحسان
مقاصد الشریعة
المصالح المرسله
سد الذرایع و فتح الذرایع

منابع درس:

منابع اصلی:
مباحث الأصول (حاتری / صدر)؛ بحوث فی علم الأصول (هاشمی / صدر)؛ تهذیب الأصول (سبحانی / خمینی)؛ منتقى الأصول (حکیم / روحانی)؛ نهاية الأفكار (اسماعیل پور / آغاضیاء عراقی)؛ نهاية الدراية (اصفهانى)؛ مقالات الأصول (آغاضیاء عراقی)؛ أجود التقريرات (خویی / نائینی)؛ فوائد الأصول (کاظمی خراسانی، نائینی)؛ محاضرات فی الأصول (فیاض / خویی)؛ مصباح الأصول (بهسودی / خویی)؛ کفایة الأصول (خراسانی)؛ الأصول العامة للفقہ المقارن (حکیم)؛ الرافد إلى علم الأصول (قطیفی / سیستانی)؛ المهذب فی علم أصول الفقه المقارن (دکتر عبدالکریم نملة)
منابع فرعی:
دروس فی علم الأصول، حلقات دوم و سوم (صدر)؛ دروس فی اصول فقه الإمامیة (فضلی)؛ أصول الفقه المقارن (سبحانی)
المذاهب الإسلامیة الخمسة (فضلی، زحیلی و دیگران)، منابع اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی (جناتی)
المستصفی (غزالی)، المحصول (رازی)، اصول الفقه (زیدان)

اهداف درس:

بررسی و تحلیل عمیق منابع استنباط فقهی و دامنه حجیت، دلالت و کاربرد آنها در حل مسائل فقه شناخت عمیق و مقایسه‌ای میان مبانی و نظریه‌های مهم اصولیان فریقین با تأکید بر آرای معاصران کسب توانایی ترجیح و اتخاذ رأی در مهم‌ترین مسائل اصول فقه و نقد آرای مخالفان مذهبی دستیابی به توان علمی و پژوهشی لازم برای ورود به مراحل اجتهادی در اصول فقه

سرفصل درس:

البرائة الشرعية فى الأحكام الكية
الاستصحاب
نخبة من الأدلة
استصحاب الحكم

منابع درس:

منابع اصلی:
مباحث الأصول (حائری / صدر)؛ بحوث فى علم الأصول (هاشمی / صدر)؛ تهذیب الأصول (سبحانی / خمینی)؛ منتقى الأصول (حکیم / روحانی)؛ نهاية الأفكار (اسماعیل پور / آغاضیاء عراقی)؛ نهاية الدراية (اصفهانى)؛ مقالات الأصول (آغاضیاء عراقی)؛ أجود التقريرات (خویی / نائینی)؛ فوائد الأصول (کاظمی خراسانی، نائینی)؛ محاضرات فى الأصول (فیاض / خویی)؛ مصباح الأصول (بهسودی / خویی)؛ كفاية الأصول (خراسانی)؛ الأصول العامة للفقه المقارن (حکیم)؛ الرافد إلى علم الأصول (قطیفی / سیستانی)؛ المهذب فى علم أصول الفقه المقارن (دکتر عبدالکریم نملہ)
منابع فرعی:
دروس فى علم الأصول، حلقات دوم و سوم (صدر)؛ دروس فى أصول فقه الإمامية (فضلی)؛ أصول الفقه المقارن (سبحانی) المذاهب الإسلامية الخمسة (فضلی، زحیلی و دیگران)، منابع اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی (جناتی) المستصفی (غزالی)، المحصول (رازی)، اصول الفقه (زیدان)

اهداف درس:

بررسی و تحلیل عمیق منابع استنباط فقهی و دامنه حجیت، دلالت و کاربرد آنها در حل مسائل فقه
شناخت عمیق و مقایسه‌ای میان مبانی و نظریه‌های مهم اصولیان فریقین با تأکید بر آرای معاصران
کسب توانایی ترجیح و اتخاذ رأی در مهم‌ترین مسائل اصول فقه و نقد آرای مخالفان مذهبی
دستیابی به توان علمی و پژوهشی لازم برای ورود به مراحل اجتهادی در اصول فقه

سرفصل درس:

مبادئ تعارض الأدلة
تعريف التعارض
الورود والتخصص والتزاحم والفرق بينها وبين الجمع العرفي
أسباب اختلاف الأحاديث
التعارض غير المستقر
الحكومة، الأظهر والظاهر، التقييد والتخصيص وخصائمه وقواعده

منابع درس:

منابع اصلی:
مباحث الأصول (حاتری / صدر)؛ بحوث فی علم الأصول (هاشمی / صدر)؛ تهذیب الأصول (سبحانی / خمینی)؛ منتقى الأصول (حکیم / روحانی)؛ نهاية الأفكار (اسماعیل پور / آغاضیاء عراقی)؛ نهاية الدراية (اصفهانى)؛ مقالات الأصول (آغاضیاء عراقی)؛ أجود التقريرات (خویی / نائینی)؛ فوائد الأصول (کاظمی خراسانی، نائینی)؛ محاضرات فی الأصول (فیاض / خویی)؛ مصباح الأصول (بهسودی / خویی)؛ كفاية الأصول (خراسانی)؛ الأصول العامة للفقہ المقارن (حکیم)؛ الرافد إلى علم الأصول (قطیفی / سیستانی)؛ المهذب فی علم أصول الفقه المقارن (دکتر عبدالکریم نملہ)
منابع فرعی:
دروس فی علم الأصول، حلقات دوم و سوم (صدر)؛ دروس فی أصول فقه الإمامية (فضلی)؛ أصول الفقه المقارن (سبحانی)
المذاهب الإسلامية الخمسة (فضلی، زحیلی و دیگران)، منابع اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی (جنتانی)
المستصفي (غزالی)، المحصول (رازی)، اصول الفقه (زیدان)

اهداف درس:

بررسی و تحلیل عمیق منابع استنباط فقهی و دامنه حجیت، دلالت و کاربرد آنها در حل مسائل فقه
شناخت عمیق و مقایسه‌ای میان مبانی و نظریه‌های مهم اصولیان فریقین با تأکید بر آرای معاصران
کسب توانایی ترجیح و اتخاذ رأی در مهم‌ترین مسائل اصول فقه و نقد آرای مخالفان مذهبی
دستیابی به توان علمی و پژوهشی لازم برای ورود به مراحل اجتهادی در اصول فقه

سرفصل درس:

التعارض المستقر

تعریفه و خصائصه

الأصل الأولی علی أساس دلیل الحجیة

الأصل الثانوی (الأخبار العلاجیة)

روایات الطرح و التخییر و الترجیح

المرجحات و التعدی عنها

انقلاب النسبة

منابع درس:

منابع اصلی:

مباحث الأصول (حائری / صدر)؛ بحوث فی علم الأصول (هاشمی / صدر)؛ تهذیب الأصول (سبحانی / خمینی)؛ منتقى الأصول (حکیم / روحانی)؛ نهاية الأفكار
(اسماعیل پور / آغاضیاء عراقی)؛ نهاية الدراية (اصفهانى)؛ مقالات الأصول (آغاضیاء عراقی)؛ أجود التقريرات (خویی / نائینی)؛ فوائد الأصول (کاظمی خراسانی،
نائینی)؛ محاضرات فی الأصول (فیاض / خویی)؛ مصباح الأصول (بهسودی / خویی)؛ كفاية الأصول (خراسانی)؛ الأصول العامة للفقہ المقارن (حکیم)؛ الرافد
إلى علم الأصول (قطیفی / سیستانی)؛ المهذب فی علم أصول الفقه المقارن (دکتر عبدالکریم نملہ)

منابع فرعی:

دروس فی علم الأصول، حلقات دوم و سوم (صدر)؛ دروس فی أصول فقه الإمامیة (فضلی)؛ أصول الفقه المقارن (سبحانی)
المذاهب الإسلامیة الخمسة (فضلی، زحیلی و دیگران)، منابع اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی (جناتی)
المستصفی (غزالی)، المحصول (رازی)، اصول الفقه (زیدان)

اهداف درس:

فراگیری شیوه استنباط فقهی معاصر شیعه و اهل سنت، و درک تفاوت‌های اساسی میان روش‌ها و نتایج آنها کاربرد قواعد اصولی، فقهی، رجالی در ابواب مختلف فقه معاصر

سرفصل درس:

أبواب الطهارة

النجاسات، التطهير بالماء و التخلی
أفعال الوضوء (كيفية غسل اليدين و مسح الرأس و الرجلين في الوضوء)، نواقض الوضوء (النوم)
موجبات الجنابة

أبواب الصلاة

وقت صلاة المغرب
قصر الصلاة في السفر
صورة الأذان (الشهادة الثالثة، الصلاة خير من النوم و حتى على خير العمل)
أنواع الصلاة الواجبة
ما يصح السجود عليه، التكتف و قراءة الآمين
الجمع بين الصلاتين
شروط الجماعة

منابع درسی:

مجموعات فقهی شیعه:

مجمع الفائدة (اردبیلی)، جامع المقاصد (کرکی)، ریاض المسائل (طباطبائی)، جواهر الکلام (نجفی)، مصباح الفقیه (همدانی)، مستمسک العروة (حکیم)، التفتیح (خویی)؛ تفصیل الشریعة (فاضل لنکرانی)؛ مهذب الأحکام (سبزواری)
فقه مقارن شیعه:

الخلافة (شیخ طوسی)، الفقه على المذاهب الخمسة (مغنية)، منتهی المطلب (علامه حلی)، تذكرة الفقهاء (حلی)،

مجموعات فقهی اهل تسنن:

المبسوط (سرخسی)، بدایع الصنایع (کاشانی)، رد المختار (ابن عابدین)، المتقى (باجی)، المجموع شرح المهذب (نوی)، المغنی (ابن قدامة)
فقه مقارن اهل تسنن:

بداية المجتهد و نهاية المقتصد (ابن رشد)؛ الفقه على المذاهب الأربعة (جزیری)؛ الفقه الإسلامي و أدلته (زحیلی)، فقه السنة (سید سابق)

فقه طهارت و صلاة:

الإنصاف (سبحانی)، دراسات فقهية في مسائل خلافية (شرف الدين)، المسح على الأرجل أو غسلها (شرف الدين)؛ كتاب الطهارة (خميني)، صلاة الجماعة (اصفهانى)، صلاة المسافر (اصفهانى)، كتاب الصلاة (انصارى)

اهداف درس:

فراگیری شیوه استنباط فقهی معاصر شیعه و اهل سنت، و درک تفاوت‌های اساسی میان روش‌ها و نتایج آنها
کاربرد قواعد اصولی، فقهی، رجالی در ابواب مختلف فقه معاصر

سرفصل درس:

باب الخمس
المعدن
الركاز
ما يخرج من البحر بالغوص
ما يفضل عن مؤونة السنة
مصرف الخمس
باب الزكاة
زكاة الاموال
زكاة الفطر
أبواب الحج والزيارات
كيفية الإحرام
طواف النساء في الحج والعمرة
زيارة مرقد النبي وأهل بيته عليهم السلام و قبور الصالحين و شد الرحال إليها

منابع درس:

مجموعات فقهی شیعه:
مجمع الفائدة (اردبیلی)، جامع المقاصد (کرکی)، ریاض المسائل (طباطبائی)، جواهر الکلام (نجفی)، مصباح الفقیه (همدانی)، مستمسک العروة (حکیم)،
التنقیح (خویی)، تفصیل الشریعة (فاضل لنکرانی)؛ مهذب الأحكام (سبزواری)
فقه مقارن شیعه:
الخلافا (شیخ طوسی)، الفقه علی المذاهب الخمسة (مغنیة)، منتهی المطلب (علامه حلی)، تذکره الفقهاء (حلی)،
مجموعات فقهی اهل تسنن:
المسوط (سرخسی)، بدایع الصنائع (کاشانی)، رد المختار (ابن عابدین)، المتتقی (باجی)، المجموع شرح المهذب (نوی)، المغنی (ابن قدامة)
فقه مقارن اهل تسنن:
بداية المجتهد و نهاية المقتصد (ابن رشد)؛ الفقه علی المذاهب الأربعة (جزیری)؛ الفقه الإسلامي و أدلته (زحیلی)، فقه السنة (سید سابق)
فقه صوم، حج و زیارت:
الإنصاف (سبحانی)، دراسات فقهية فی مسائل خلافة (شرف الدین)، الزيارة (امینی)، کتاب الصوم (انصاری)، کتاب الحج (انصاری)، المزار (شهید اول)،
صیانة الآثار الإسلامية (سبحانی)؛ منهاج السنة النبویة (ابن تیمیة)؛ رسائل ابن تیمیة؛ أحكام الجنائز و بدعها (الألبانی)؛ المشاهد المشرفة و الوهابيون (همدانی)؛
الرد علی الفتاوی المتطرفة (کوران)؛ احياء المقبور من أدلة جواز بناء المساجد علی القبور (الغماری)

اهداف درس:

فراگیری شیوه استنباط فقهی معاصر شیعه و اهل سنت، و درک تفاوت‌های اساسی میان روش‌ها و نتایج آنها
کاربرد قواعد اصولی، فقهی، رجالی در ابواب مختلف فقه معاصر

سرفصل درس:

مباحث المتعة
الزواج بغير أهل الإسلام أو المذهب
الإذن والإشهاد في النكاح والطلاق
الطلاق الثلاث
العول والتعصيب

منابع درس:

مجموعات فقهی شیعه:
مجمع الفائدة (اردبیلی)، جامع المقاصد (کرکی)، ریاض المسائل (طباطبائی)، جواهر الکلام (نجفی)، مصباح الفقيه (همدانی)، مستمسک العروة (حکیم)،
التنقیح (خویی)؛ تفصیل الشریعة (فاضل لنکرانی)؛ مهذب الأحكام (سبزواری)
فقه مقارن شیعه:
الخلاف (شیخ طوسی)، الفقه علی المذاهب الخمسة (مغنیة)، منتهی المطلب (علامه حلی)، تذکره الفقهاء (حلی)،
مجموعات فقهی اهل تسنن:
المبسوط (سرخسی)، بدایع الصنایع (کاشانی)، رد المختار (ابن عابدین)، المتتقی (باجی)، المجموع شرح المهذب (نوی)، المغنی (ابن قدامة)
فقه مقارن اهل تسنن:
بداية المجتهد و نهاية المقتصد (ابن رشد)؛ الفقه علی المذاهب الأربعة (جزیری)؛ الفقه الإسلامي و أدلته (زحیلی)، فقه السنة (سید سابق)
فقه نكاح و طلاق:
الإنصاف (سبحانی)، دراسات فقهية في مسائل خلافية (شرف الدين)، الموجز في المتعة (کرکی)، المتعة و اثرها في الإصلاح الاجتماعي (فکیکی)؛ النكاح
(انصاری)؛ نظام الطلاق في الشريعة الإسلامية الغراء (سبحانی)؛ نظام النكاح في الشريعة الإسلامية الغراء (سبحانی)؛ كتاب النكاح (مکارم شیرازی)
فقه ارث و دیات:
الإنصاف (سبحانی)، دراسات فقهية في مسائل خلافية (شرف الدين)، ارث المرأة: دراسة مقارنة بين المذاهب الإسلامية (مضر شناوة)،

اهداف درس:

فراگیری شیوه استنباط فقهی معاصر شیعه و اهل سنت، و درک تفاوت‌های اساسی میان روش‌ها و نتایج آنها
کاربرد قواعد اصولی، فقهی، رجالی در ابواب مختلف فقه معاصر

سرفصل درس:

التستر و النظر
ضابط الكذب و التورية و التقيه، حكم الأخيرين، مستثنیات الكذب
فوارق السب و اللعن و التكفير و التفسیق و حكمها
البدعة و الخرافة و الإضلال
اللهو و اللعب
الغنا و الموسيقى
الرسم و التصوير

منابع درس:

مجموعات فقهی شیعه:
مجمع الفائدة (اردبیلی)، جامع المقاصد (کرمی)، ریاض المسائل (طباطبائی)، جواهر الکلام (نجفی)، مصباح الفقیه (همدانی)، مستمسک العروة (حکیم)،
التنقیح (خویی)؛ تفصیل الشریعة (فاضل لنکرانی)؛ مهذب الأحكام (سبزواری)
فقه مقارن شیعه:
الخلاف (شیخ طوسی)، الفقه علی المذاهب الخمسة (مغنیة)، منتهی المطلب (علامه حلی)، تذکره الفقهاء (حلی)،
مجموعات فقهی اهل تسنن:
المسوط (سرخسی)، بدایع الصنایع (کاشانی)، رد المختار (ابن عابدین)، المتقی (باجی)، المجموع شرح المهذب (نوی)، المغنی (ابن قدامة)
فقه مقارن اهل تسنن:
بداية المجتهد و نهاية المقتصد (ابن رشد)؛ الفقه علی المذاهب الأربعة (جزیری)؛ الفقه الإسلامی و أدلته (زحیلی)، فقه السنة (سید سابق)
فقه سلوک اجتماعی:
المکاسب (انصاری)؛ رسائل غنا و موسیقی (مختاری)؛ دراسة الغناء (فضلی)؛ فقه الغناء و الموسيقى (قرضاوی)

اهداف درس:

فراگیری شیوه استنباط فقهی معاصر شیعه و اهل سنت، و درک تفاوت‌های اساسی میان روش‌ها و نتایج آنها کاربرد قواعد اصولی، فقهی، رجالی در ابواب مختلف فقه معاصر

سرفصل درس:

نظریات فقه معاملات:

نظریه ملک، نظریه مال، نظریه حق، نظریه سبب، نظریه عرف، نظریه ذمه، نظریه عقد
بازبینی اطلاعات ادله عقود:
آیه أوفوا بالعقود، أحل الله البيع، تجارة عن تراض، أخذن منكم ميثاقا غليظا
أركان عقد:
اراده، ابراز اراده، متعاقدان، محل
کیفیت ابراز عقد:
اشترای القبض، معاطات و مقتضای سیره عقلا، صحت معاملات مستحدثه
مقبوض به عقد فاسد:
جواز تصرف، ضمان عین و منافع، مثلی یا قیمی، وجوب رد

منابع درس:

مجموعات فقهی شیعه:
مجمع الفائدة (اردبیلی)، جامع المقاصد (کرکی)، ریاض المسائل (طباطبائی)، جواهر الکلام (نجفی)، مصباح الفقیه (همدانی)، مستمسک العروة (حکیم)، التفتیح (خویی)، تفصیل الشریعة (فاضل لنکرانی)، مهذب الأحکام (سبزواری)
فقه مقارن شیعه:
الخلافا (شیخ طوسی)، الفقه علی المذاهب الخمسة (مغنیة)، منتهی المطلب (علامه حلی)، تذکرة الفقهاء (حلی)،
مجموعات فقهی اهل تسنن:
المبسوط (سرخسی)، بدایع الصنایع (کاشانی)، رد المختار (ابن عابدین)، المتقی (باجی)، المجموع شرح المهذب (نوی)، المغنی (ابن قدامة)
فقه مقارن اهل تسنن:
بدایة المجتهد و نهاية المقتصد (ابن رشد)؛ الفقه علی المذاهب الأربعة (جزیری)؛ الفقه الإسلامی و أدلته (زحیلی)، فقه السنة (سید سابق)
فقه معاملات فریقین:
فقه العقود (حاتری)؛ المكاسب (انصاری)؛ صیغ العقود و الإیقاعات (انصاری)؛ البیع (امام خمینی)؛ مصباح الفقاهة (خویی)؛ الشروط (محمد تقی خویی)،
المکاسب و البیع (نائینی)، نظریة العقد فی الفقه الجعفری (معروف حسنی)

اهداف درس:

فراگیری شیوه استنباط فقهی معاصر شیعه و اهل سنت، و درک تفاوت‌های اساسی میان روش‌ها و نتایج آنها
کاربرد قواعد اصولی، فقهی، رجالی در ابواب مختلف فقه معاصر
کسب توانایی نسبی در حل مسائل و فروع فقهی مستحدثه به شیوه مقارن

سرفصل درس:

قصاص قتل
حدود جرایم جنسی
اهلیت و موارد تعزیر
اجرای علنی مجازات‌ها
حد باغی و محارب
مجازات زندان
قضاوت بر اساس شواهد جرم‌شناسی

منابع درس:

مجموعات فقهی شیعه:
مجمع الفائدة (اردبیلی)، جامع المقاصد (کرکی)، ریاض المسائل (طباطبائی)، جواهر الکلام (نجفی)، مصباح الفقیه (همدانی)، مستمسک العروة (حکیم)،
التنقیح (خویی)؛ تفصیل الشریعة (فاضل لنکرانی)؛ مهذب الأحكام (سبزواری)
فقه مقارن شیعه:
الخلاف (شیخ طوسی)، الفقه علی المذاهب الخمسة (مغنیة)، منتهی المطلب (علامه حلی)، تذکره الفقهاء (حلی)،
مجموعات فقهی اهل تسنن:
المبسوط (سرخسی)، بدایع الصنائع (کاشانی)، رد المختار (ابن عابدین)، المنتقى (باجی)، المجموع شرح المهذب (نوی)، المغنی (ابن قدامة)
فقه مقارن اهل تسنن:
بداية المجتهد و نهاية المقتصد (ابن رشد)؛ الفقه علی المذاهب الأربعة (جزیری)؛ الفقه الإسلامي و أدلته (زحیلی)، فقه السنة (سید سابق)
فقه قضاء و جزاء فریقین:
القضاء (حاتی)، القضاء (آشتیانی)؛ نظریة الإثبات فی الفقه الجنائی الاسلامی (بهنسی)؛ القصاص (خامنه‌ای)؛ القصاص (تبریزی)؛ أحكام الجرائم (رافعی)،
القضاء (اردبیلی)؛ القصاص (اردبیلی)؛ الحدود و التعزیرات (اردبیلی)؛

اهداف درس:

فراگیری شیوه استنباط فقهی معاصر شیعه و اهل سنت، و درک تفاوت‌های اساسی میان روش‌ها و نتایج آنها
کاربرد قواعد اصولی، فقهی، رجالی در ابواب مختلف فقه معاصر
کسب توانایی نسبی در حل مسائل و فروع فقهی مستحدثه به شیوه مقارن

سرفصل درس:

نقش مردم در مشروعیت ولی فقیه (انتصاب یا انتخاب)
تقنین پارلمانی
آزادی‌های اجتماعی مردم در حکومت اسلامی
حقوق سیاسی اقلیت‌های غیرمسلمان
مالیات‌های عمومی حکومت اسلامی
اطلاعات و جاسوسی در دولت اسلامی
تحت‌بذ در حکومت اسلامی
پیمان با دولت‌های غیر اسلامی
انتخابات و همه‌پرسی، اقلیت و اکثریت در نظام سیاسی اسلام
مصلحت و نفع عمومی
مرجع امر به معروف و نهی از منکر
دارالاسلام و مرزهای حکومت اسلامی
تروریسم و دفاع مشروع

منابع درس:

فقه مستحدثات:
موسوعه الفقه الإسلامي المعاصر (عویس و دیگران)؛ بحوث فی الفقه المعاصر (جواهری)، قرائات فقهیه معاصره (هاشمی‌شاه‌رودی)؛ قرارات مجلس مجمع الفقه الإسلامي، فتاوی معاصره (قرضاوی)، ماوراء الفقه (صدر) و ...
فقه سیاسی فریقین:
نظام الحکم (شمس‌الدین)؛ فقه سیاسی (عمید زنجانی)؛ مبانی اندیشه سیاسی اسلام (عمید زنجانی)؛ نظام سیاسی اسلام (مصباح یزدی)، فقه سیاسی، ج ۱ و ۳ و مباحثی از سایر مجلدات (عمید زنجانی)؛ حکومت اسلامی (واعظی)؛ شرح قانون اساسی (سیدمحمدهاشمی)؛ قانون اساسی برای همه (یزدی)؛ فی الفقه السياسي الإسلامي - مبادئ دستوریة (فرید عبدالخالق)؛ الفكر السياسي الإسلامي (المحروسة للبحوث و التدريب و العلوم)؛ فی الفقه السياسي (حسن الترابی)؛ النظام السياسي فی الإسلام (خیاط عبدالعزیز)؛ السياسة فی الفكر الإسلامي (احمد شلبي)؛ الفكر السياسي الإسلامي (عبدالحافظ عادل فتحی ثابت)؛ فقه العنف المسلح فی الإسلام (محمد مهدی شمس‌الدین)؛ فقه سیاسی اسلام (ابوالفضل شکوری)؛ السياسية الشرعية مصدر للتقنين بین النظرية و التطبيق (عبدالله محمد محمد قاضی)

نوع درس: مشترک

نام درس: خارج فقه ۸/ (مستحدثات طب و معاملات)

پیشنیاز: -

ساعات درسی: ۴۸ ساعت حضوری

تعداد و نوع واحد: ۳ واحد نظری

اهداف درس:

فراگیری شیوه استنباط فقهی معاصر شیعه و اهل سنت، و درک تفاوت‌های اساسی میان روش‌ها و نتایج آنها
کاربرد قواعد اصولی، فقهی، رجالی در ابواب مختلف فقه معاصر
کسب توانایی نسبی در حل مسائل و فروع فقهی مستحدثه به شیوه مقارن

سرفصل درس:

مسائل مستحدثه طبی و اهم پژوهش‌های فریقین پیرامون آنها، مانند:
تحدید النسل، إسقاط الجنین، الإنجاب الصناعی، التشریح، الموت الدماغی، تبدیل الجنس و...
مسائل مستحدثه معاملات مالی و اقتصادی و اهم پژوهش‌های فریقین پیرامون آنها، مانند:
الأوراق المالية، المعاملات المصرفية و سائر أحكام البنوك، عقد التأمين و...

انتخاب توسط مرکز آموزشی و استاد

منابع درس:

فقه مستحدثات:
موسوعه الفقه الإسلامی المعاصر (عویس و دیگران)؛ بحوث فی الفقه المعاصر (جواهری)، قرائات فقهیه معاصره (هاشمی‌شاهرودی)؛ قرارات مجلس مجمع الفقه الإسلامی، فتاوی معاصره (قرضاوی)،
ماوراء الفقه (صدر)؛ المبسوط فی فقه المسائل المعاصره (قائینی)؛ و ...
فقه مستحدثات پزشکی در فریقین:
قرائات فقهیه معاصره فی معطیات الطب الحدیث (حسن جواهری)؛ فقه الأعدار الشرعیة و المسائل الطبیبة (خویی)؛ مجموعه آثار کنگره‌های دیدگاه‌های اسلام در پزشکی؛ مسایل مستحدثه پزشکی (دفتر خراسان)، الموسوعه الطبیبة الفقهیه (أحمد محمد کنعان)؛ فقه القضايا الطبیبة المعاصره (علی محیی‌الدین القره‌داغی)؛ تحدید النسل (شمس‌الدین)؛ أحكام الجراحة الطبیبة (مختار الشنقیطی)؛ وسائل الإنجاب الصناعی (سیستانی)؛ الموسوعه الفقهیه للأجنة و الاستنساخ البشري (سعید منصور موقعه، به اشراف عبدالکریم زیدان)؛ الإنجاب الصناعی أحكامه القانونیه و حدوده الشرعیة دراسة مقارنة (محمد المرسی زهره)؛ بررسی فقهی حقوقی تلقیح مصنوعی (محمدجواد فاضل لنکرانی)؛ سقط جنین، بررسی سقط جنین از منظر: پزشکی، حقوقی، فقهی (محمد قائینی)؛ بررسی فقهی حقوقی سقط جنین (بابک رزم‌ساز)؛ تغییر جنسیت با تأکید بر دیدگاه امام خمینی (محمد مهدی کریمی نیا)؛ تغییر جنسیت از منظر فقه و حقوق (محمد مهدی کریمی نیا)؛ بررسی تغییر جنسیت در فقه و حقوق کیفری ایران (نصیب ابراهیمی)؛ اهدای جنین و احکام آن از نگاه فقه و حقوق موضوعه (مهدی احمدی نیا)
فقه مستحدثات معاملات مالی در فریقین:
البنک اللاریبی (صدر)؛ الأسهم حکمها و آثارها (صالح السلطان)؛ الأسهم (الخلیل)؛ بحوث فی فقه المعاملات المالية المعاصره (قره‌داغی)؛ أحكام التعامل فی الأسواق المالية المعاصره (آل سلیمان)؛ موسوعه القضايا الفقهیه المعاصره و الاقتصاد الإسلامی (احمد علی سالوس)؛
مجلات:
فقه اهل بیت، کاوشی نو در فقه اسلامی، الاجتهاد و التجدید، المنهاج، رساله التقریب، الشریعة الاسلامیه، البحوث الفقهیه المعاصره؛ پژوهش‌های مستقل پیرامون هر مبحث

نام درس: درک متون عربی با تأکید بر فقه

نوع درس: پیشنهاد

تعداد و نوع واحد: ۴ واحد عملی

ساعات درسی: ۱۲۸ ساعت حضوری

پیشنهاد: -

اهداف درس:

تقویت نسبی مهارت خواندن و درک متون فقهی معاصر
آشنایی با کلید واژه های متداول فقهی معاصر
اصطلاح شناسی واژگان رایج متون فقهی معاصر

سرفصل درس:

آشنایی با ساختارهای پایه عربی متون فقهی با تاکید بر متون فقه مقارن
ارائه مباحث ساده و نوین فقهی به زبان عربی معاصر

تکلیف پایانی غیر حضوری:

ارائه پروژه غیر حضوری پایان دوره از میان مقالات و مجلات مشخص شده (فقه مستحدثات) جهت تلخیص به زبان فارسی

منابع درس:

العربیة للناشئين (محمود اسماعیل صیینی و ...)، ج ۹ - ۱۲، دروس منتخب
کتاب اللغة العربیة الحدیثة (محمد علی آذرشب)، القسم الثانی و القسم الثالث، دروس منتخب
الإسلام یقود الحیاة (شهید صدر)
النصوص الفقهیة المعاصرة (نقیبی و لطیفی)؛
العربیة المعاصرة (حیدری)؛ المجموعة الثالثة؛ المدخل ج ۳ - ۵ (حیدری)
مقالات و کتب فقهی مؤلفان زیر: سید محمد باقر صدر، شیخ مهدی شمس الدین، محمد حسین فضل الله، حسن حنفی،
الإسلام (مستل من دائرة المعارف الاسلامیة الكبرى)؛ به ویژه الفصل الثانی و الفصل الرابع
مجلات: المنهاج، الاجتهاد والتجديد، رسالة التقريب، الفكر الإسلامی، و سایر مجلات و متون معتبر فقهی عربی

نام درس: مبانی رجالی و حدیث‌شناسی فقهی فریقین/۱ (شیعه) نوع درس: پیشنیاز
تعداد و نوع واحد: ۳ واحد نظری ساعات درسی: ۴۸ ساعت حضوری پیشنیاز: -

اهداف درس:

تحلیل و مقایسه قواعد و ضوابط بررسی سندی و متنی حدیث در شیعه
کسب توانایی در تخریب و توثیق رجال سند و تطبیق معیارهای شیعه در بررسی اسناد و مفاد روایات فقهی
مقایسه ویژگی‌های مهم منابع حدیثی شیعه و نقد و بررسی جایگاه، طبقه‌بندی، اسناد و مضامین احادیث الاحکام در آنها
کسب تسلط در تخریب روایات فقهی از منابع شیعه
مقایسه منابع رجالی شیعه و ویژگی‌های مهم هر کدام

سرفصل درس:

ضوابط کلی حجیت سند و متن خبر
معیارهای جزئی نقد محتوایی روایات:
معیارهای درونی (رکاکت، اضطراب ساختار متن)، معیارهای نقلی (مخالفت با کتاب و سنت، اجماع، ضرورت دین و مذهب، تاریخ صحیح)، معیارهای عقلی (مخالفت با برهان قطعی، مخالفت با معیارهای علمی، مخالفت با بدهات حسی، مخالفت با دستاوردهای قطعی علم)
اهم علل الحدیث و اقسام علاج آن
الفاظ توثیق خاص و قواعد توثیق عام و قواعد تعارض
بررسی ویژگی‌های ساختاری منابع حدیثی:
بررسی آماری و میزان تکرار روایات منابع حدیثی، چگونگی ساماندهی به فصول و ابواب و نقاط قوت و ضعف آنها، چگونگی ساماندهی روایات بر اساس قوت و ضعف سندی و متنی
بررسی ویژگی‌های سندی منابع حدیثی:
بررسی معیارهای صاحبان منابع حدیثی در برخورد با روایان احادیث، بررسی میزان برخورداری منابع حدیثی از قواعد ذکر اسناد (عدم خلط میان اسامی، ضبط دقیق اسامی، ارائه توضیحات سندی...)، بررسی پدیده ارسال، اضممار و تعلیق و ارائه مشیخه در منابع حدیثی
بررسی ویژگی‌های محتوایی منابع حدیثی:
ضوابط حجیت متن خبر نزد صاحبان منابع حدیثی، میزان اهتمام صاحبان منابع حدیثی به نقد متنی روایات، وجوه اعتبار مآخذ مهم احادیث احکام نزد مقایسه احادیث چند باب فقهی در منابع به انتخاب استاد
بررسی مقارنه‌ای مهم‌ترین منابع رجالی:
چگونگی ساماندهی به اسامی روایان، فصول و مباحث منابع رجالی، مقایسه میزان دقت در ضبط اسامی روایان و حجم توضیحات رجالی ذیل هر یک از روایان، چگونگی برخورد رجالیان شیعه با روایان اهل تسنن
یادآوری و بررسی مشاهیر ثقات و ضعاف و مشترکات در اسناد احادیث احکام، با استفاده از کتب رجالی
بررسی اسناد چند روایت فقهی از استبصار یا تهذیب طبق اصول نقد شیعه

منابع درس:

منابع اصلی:
علم الدراية المقارن (مؤدب)، اصول علم الرجال (فضلی)،
منابع فرعی:
تاریخ حدیث، مدیر شانه چی؛ آشنایی با جوامع حدیثی شیعه و اهل سنت، نصیری؛ روش فهم حدیث (عبدالهادی مسعودی)، وسائل الشیعة (شیخ حر عاملی)،
مقدمه کتب رجالی شیعه، روایان مشترک (مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی)،
اصول الحدیث (فضلی)، دروس تمهیدیة فی علم الرجال (ایروانی)، مقباس الهدایة (مامقانی)،
الاستبصار (شیخ طوسی)، الحبل المتین فی أحكام الدین (بهاء الدین محمد عاملی)، البحر الزخار (سیدمحسن امین)،
اصول علم الرجال (مسلم داوری)؛ کلیات علم رجال، (جعفر سبحانی)

اهداف درس:

آشنایی با تاریخ پیدایش و تحول سلفیه
شناخت انتقادی مبانی، آرا و متفردات فقه سلفی
آسیب‌شناسی اجتماعی فقه سلفیه

سرفصل درس:

مدخل شناخت سلفیه

مفهوم شناسی سلفیه، سیر تاریخی سلفیه از قرن هفتم تا کنون، گونه شناسی سلفیه معاصر، آسیب‌شناسی عمومی سلفیه،
فرقه و هابیت، مذهب یا بدعت؟، نفوذ علمی و دانشگاهی سلفیه و هابیت، نقدهای اهل تسنن و نقدهای درونی سلفیان به هابیت

مروری بر مبانی سلفیه

معرفت‌شناسی و روش تفکر و استنباط دینی: عقل‌گریزی، عدم حجیت عقل در اعتقادات، تنفر و تکفیر تفکرات عقلانی (متکلمین، فلاسفه، معتزله،
اصولیین)، نقل‌محوری، حجیت مطلق خبر واحد در اعتقادات، جمود بر ظواهر متون و منع مجاز و تأویل، اندیشه‌های حدیثی
جهانبینی و هستی‌شناسی: توحید و شرک، ایمان و کفر، معاد و برزخ در باور وهابیان، کرامت انسانی (زندگان، مردگان، زنان، کودکان)، خدا در
پندار وهابیان، پیامبر اسلام، قرآن و سنت، صحابه و اهل بیت علیهم‌السلام

آرای فقهی سلفیه (با تأکید بر وهابیت)

پیرامون توسل به اولیا، در باب تبرک به آثار انبیا و اولیا، پیرامون شفاعت، درباره قسم به غیرخدا، در باب نذر برای اولیا، درباره بنای قبور اولیا،
پیرامون زیارت قبور اولیا، در باب نماز و دعا کنار قبور اولیا، درباره مراسم بزرگداشت اولیا (جشن و تعزیه)

گونه شناسی فقهی سلفیه

اندیشه‌های فقهی ابن تیمیه، اندیشه‌های فقهی محمد بن عبدالوهاب، ویژگی‌های فقهی سلفیان مصر و شبه قاره (اخوان المسلمین، جماعت تبلیغی
و ...)، افکار و آرای فقهی عالمان سلفی و وهابی معاصر (بن باز، البانی، قرضاوی، عثیمین، عبدالرحمان الدمشقی، عثمان الخمیس، عرفی و ...)، آرا
و فعالیت‌های فقهی نهادهای وابسته به سلفیه و وهابیت (جمعیه کبار العلماء، دارالافتاء السعودیه)

منابع درس:

منابع اصلی:

سلفیه (فرمانیان)؛ هذه هي الوهابية (محمد جواد مغنیه)، سلفیه بدعت یا مذهب (محمد سعید رمضان البوطی)،

منابع فرعی:

مجموع فتاوی (عبدالعزیز بن باز)؛ الحاوی من فتاوی الألبانی (ابوهمام مصری)؛ مجموعه الفتاوی (ابن تیمیه)؛

الفکر السلفی عند الشیعة الاثنا عشریة (جابری)؛ هی السلفیة، نسبة و عقیده و منهجاً (محمد ابراهیم شقره)؛

المدخل إلى مذهب الإمام احمد بن حنبل (ابن بدران)؛ قواعد المنهج السلفی فی الفكر الاسلامی (مصطفی حلمی)؛ - الملل و النحل (فرهنگ عقاید
ومذاهب اسلامی)، جعفر سبحانی؛ آیین وهابیت (آیت‌الله سبحانی)؛ کشف الارتیاب (سید محسن امین)؛ شرح منهاج الکرامه (سید علی میلانی)؛ رویکرد
عقلانی بر باورهای وهابیت (نجم الدین طبسی)؛ کتب نقد وهابیت آقای طاهری خرم‌آبادی؛ وهابیت از نظر عقل و شرع (حسینی قزوینی)؛ - آداب مناظره
با وهابیت (سیدمجتبی عصیری، رشید)

اهداف درس:

آشنایی با هدف، تعریف، دامنه، موضوع، ابواب داخلی و روش علمی علم حقوق و ارتباط آن با سایر علوم اسلامی
آشنایی اجمالی با ادوار تحول، مکاتب و سرآمدان، منابع و مآخذ علم حقوق

سرفصل درس:

کلیات

تعریف و ضرورت حقوق؛ تعریف و ضرورت فلسفه حقوق

منابع علم حقوق

مکاتب حقوقی

مکتب حقوق طبیعی؛ مکتب حقوقی پزیتویسم؛ مکتب اثبات گرایی حقوقی؛ مکتب واقع گرایی حقوقی؛ مکتب عدم تعین حقوقی؛ مکتب

مشهور گرایی حقوقی؛ مکتب مطالعات انتقادی حقوقی؛ مکتب پراگماتیسم حقوقی

مکتب حقوقی اسلام

اعتباری یا واقعی بودن حق؛ رابطه حق و تکلیف؛ مقایسه مکتب حقوقی اسلام با سایر مکاتب حقوقی

رابطه حقوق با اخلاق و علم اخلاق

رابطه حقوق با دین و علوم دینی (فقه)

روش شناسی حقوق (روش های کشف و استنباط قواعد حقوقی، روش های اعمال و اجرای قواعد حقوقی، روش های تفسیر قواعد حقوقی)

منابع درس:

منابع اصلی:

فلسفه حقوق/دکتر کاتوزیان

منابع فرعی:

درآمدی به حقوق اسلامی انتشارات سمت

حق و مصلحت/محمد راسخ

حقوق اسلام/محمد جعفر جعفری لنگرودی

نظریه حقوقی در غرب/ محمد راسخ

اهداف درس:

فراگیری پیکره کلی، ادله و تطبیقات مهم قواعد فقهی پر کاربرد در ابواب فقهی
کسب توانایی نسبی در به کارگیری قواعد فقهی در استنباط فقهی

سرفصل درس:

کلیات:

ماهیت و اهمیت قواعد فقهی، فهرست اهم منابع قواعد فقهی فریقین، سیر تدوین قواعد فقه نزد فریقین
منتخب قواعد مشترک فقه:

قاعده لاضرر؛ (با تأکید بر نظریه امام خمینی، شهید آیت الله صدر و آیت الله سیستانی)، قاعده نفی الحرج؛ قاعده الضرورات تبيح المحظورات؛ قاعده
المیسور؛ قاعده اصالة الحل؛ قاعده اصالة الصحة

قواعد فقه عبادات:

قاعده الفراغ و التجاوز، قاعده لاتعاد

قواعد فقه قضاء و حکومت:

قاعده نفی السبیل؛ قاعده عموم البینه؛ قاعده البینه علی المدعی و اليمين علی المنکر؛ قاعده التسيب؛ قاعده الدرء

قواعد فقه اقتصاد و امور مالی:

قاعده العقود تابعة للقصد؛ قاعده أصالة اللزوم فی المعاملات؛ قاعده السلطنة؛ قاعده اليد؛ قاعده السوق؛ قاعده الاقرار؛ قاعده علی اليد؛ قاعده ذی اليد؛
قاعده الائلاف

منابع درس (اصلی و فرعی):

منبع اصلی:

دروس تمهیدیه فی القواعد الفقهية/دوجلدي(ایروانی)، شرح القواعد الفقهية (احمد بن محمد الزرقاء)،

منابع فرعی / منابع عمومی:

القواعد و الفوائد (شهید اول)؛ تمهید القواعد (شهید ثانی)؛ نضد القواعد الفقهية (فاضل مقداد)؛ عوائد الأيام (نراقی)؛ بلغة الفقيه (بحرالعلوم)؛ تحرير المجلة
(آل کاشف الغطاء)؛ العناوين (میرفتاح)؛ القواعد الفقهية (بجنوردی)، القواعد الفقهية (زارعی سبزواری)، قواعد فقه (عمید زنجانی)، القواعد الاصولية و الفقهية
علی مذهب الامامية (مجمع تقریب مذاهب اسلامی)، القواعد الفقهية (مکارم)، القواعد الفقهية (فاضل لنکرانی)

منابع فرعی / منابع اختصاصی هر قاعده:

قاعده لاضرر و لاضرار (عراقی، ضیاء الدین)؛ قاعدتان فقهیتان للاضرر و الرضاح (سبحانی)؛ قاعده لاضرر ادلتها و مواردھا (صفار)؛ قاعده لا ضرر و لا ضرار
(سیستانی)؛ لا ضرر و لا ضرار (شهید صدر)؛ نظریه نفی الضرر فی الفقه الاسلامی المقارن (شرارة)؛ بدائع الدرر فی قاعده نفی الضرر (امام خمینی)؛ قاعده
عسر و حرج (کشوری)؛ بررسی قاعده عسر و حرج (ارجمند دانش)؛ قاعد لاحرج (محمدجواد فاضل لنکرانی)؛ موسوعه تطبیقات القواعد الفقهية: قاعدتا
المیسور و نفی السبیل (علی سعیدی)؛ رساله قاعده ضمان الید (شیخ فضل الله نوری)؛ قاعده فراغ و تجاوز (محمدجواد فاضل لنکرانی)؛ قاعده ضمان ید
(محمدجواد فاضل لنکرانی)؛ قاعده الدرء (محمد حسن ربانی)؛

مشاوران

حجت الاسلام دکتر غلامرضا صدیق اورعی: ۹۱۵۳۱۵۶۴۹۳-۰

دکتر حسین بهروان:

دکتر یوسفی:

دکتر رهنما:

حجت الاسلام دکتر محسن الویری: ۹۱۲۳۹۰۵۰۴۶

دکتر حسین رضی (علوم ارتباطات): razi.hosseini@gmail.com دفتر ۸۱۰۴۱۵۱ - ۲۱-۰